
LITERAR

Revistă de literatură
și cultură generală

Director-Fondator : ELIE MĂGEANU
Redactor : PIMEN CONSTANTINESCU

S I B I U L L I T E R A R

REVISTĂ DE LITERATURĂ ȘI CULTURĂ GENERALĂ
REDACTOR : **PIMEN CONSTANTINESCU**
S I B I U, ȘTRADA GENERAL MOȘOIU, Nr. 1.

ABONAMENTUL ANUAL : LEI 60

UN NUMAR : LEI 5

*CINE PROCURĂ TREI ABONAMENTE, PRI-
MEȘTE UNUL GRATIS*

ADMINISTRAȚIA : „LIBRĂRIA SĂTEANULUI”

SIBIU, STRADA REGELE CAROL II, Nr. 1.

Nr. 3-6

ELIE MĂGEANU
1890 - 1934

POETUL ȘI ZIARISTUL ELIE MĂGEANU

SCHIȚĂ BIOGRAFICĂ

S'a născut la 15 Aug. 1890, în com. Săliște. Tatăl său, Nicolaie Măgeanu (m. 1931), a fost proprietar.

Crescut în această cetate de puternic românism și ortodoxism, care este regiunea Săliștei, după ce a isprăvit cursurile școlii primare, și-a continuat studiile la un liceu din București, — așa cum făceau mulți tineri ardeleni înainte de războiu, când Capitala românismului era pentru cei de peste hotare un adevărat miraj. Terminând șase clase secundare, precum și un curs de stenografie, s'a dedicat în cele din urmă tipografiei și scrisului, — aceluși scris modest și cumpătat, ce l-a caracterizat în toată activitatea sa de un sfert de veac.

Intors pe la 1908 din București, unde se bucurase în special de atenția și sfaturile profesorului George Munteanu-Murgoci, ilustrul geolog și naturalist român (1872—1925), — și-a făcut practica tipografică la tip. Arhidiecezană din Sibiu, iar în 1912—13, serviciul militar la regimentul 23 honvezi din acest municipiu.

Între timp începuse să publice nuvele și poezii în în gazetele și revistele românești ale Sibiului de acum un sfert de secol ¹.

La 29 Iulie 1914, chiar la începutul marelui războiu, s'a căsătorit în Sibiu și, puțin după aceea, a fost întolat în serviciul auxiliar al armatei austro-ungare, întâi la Sibiu și apoi la Cluj. Fiind însă bănuț de sentimente românești, fu trimis, spre mai multă siguranță, la granița vestică a Ungariei, la Pojon, azi Bratislava slovacilor.

Incheindu-se dureroasa epopee mondială și răsărind în sfârșit, pentru cei prea îndelung împilați pe nedrept,

1). Nuvele și schițe : „Sandu”, „Gânduri răzlețe”, „Suflet de mamă” și „Moș Irimie”, — în „Telegraful român” din 1910, 1911 și 1912; „Marin pădurariu” și „Lelea Ioana”, — în „Foaia poporului” din 1910 și 1911. Versuri: „Strofe” în „Telegraful român”; „Suflet de mamă”, „In țintirim”, „Odinioară” și „Dela noi”, — în „Foaia poporului”; „Frumoasa” și „Fragment”, — în „Foaia interesantă”.

Soarele libertății naționale (pentru Habsburgii fatalul asfințit s'a marcat în ziua de 4 Nov. 1918), — odată cu triumful străduințelor noastre naționale, începea, pentru un întreg Ardeal, era cea nouă, a primatului oficial al spiritualității române. După îndelungatul și înfricoșatul războiu al armelor, urma acum acela mai nobil și fără de sfârșit al Culturii românești. În slujba acestei spinoase dar înălțătoare lupte spirituale, Elie Măgeanu a fost printre cei dintâi și printre cei mai neobosiți. De aceea, din dorința și din necesitatea de a răspândi slova națională mai cu seamă în mediul rural, al cărui nivel de civilizație trebuia tot mai mult ridicat, a pus bazele în vara anului 1919 tipografiei, editurii și librăriei „Săteanu'ui“, în Săliștea sa natală.

Din idealismul și dragostea de țară, ce însuflețeau atunci pe încercații luptători din tranșee și pe obijduiții fostului regim, a început să apară la această tipografie a Săteanului, din Duminica de 24 August 1919, gazeta săptămânală „Cuvântul Poporului“, — foaie culturală, economică, industrială și politică — sub îngrijirea unui Comitet de redacție. Redactor a fost d. Petrea Dascălul, cunoscutul scriitor popular (până la 1922), iar „editor și responsabil“, Elie Măgeanu, care primea pentru aceasta 5000 lei lunar, dela partidul național ardelenesc de atunci. Iată câteva rânduri semnificative din articolul de fond „Pornind la drum“ :

...Merindea noastră sufletească, dragi cetitori, e : *credința, iubirea și nădejdea*. *Credința* în Dumnezeu și în puterea brațelor noastre, care ne-a ajutat să scoatem holda românească din mâinile strănilor și care ne va ajuta să o și plivim cum trebuie ; *iubirea*, care ne-a învățat în vremuri de urgie și prăpăd să ne iubim neamul, limba și legea strămoșească, și *nădejdea*, care ne-a pus oțel în brațe și care ne va mai pune, până când din România mare vom putea făuri o Românie tare și fericită.

Cale lungă, nu-i vorbă, vom avea de bătut, dragi cetitori, până vom ajunge la ținta noastră care e *bunăstarea și fericirea poporului român...*

Din mila lui Dumnezeu și a înțeleptei stăpâniri românești, fiecare muncitor al giei va primi *atâta pământ, cât să-și poată ferici familia și urmașii*. Asta însă nu-i destul : Trebuie să știm să-l și muncim cum se cade, ca să nu mai poată râde sasul din șura lui de piatră, când vede p'ăvanii Românelui pe brazdă.

Să ne facem însoțiri, în care fiecare om din sat să fie membru, ca astfel să ne putem prețui nerăsplătită muncă și să putem ajunge mai ușor și mai cu înlesnire la uneltele de lipsă economiei.

Să fim credincioși înaintea lui Dumnezeu și curați la suflet.

Să ne știm jerifi totul pentru patrie și neam.

Să căutăm a scoate din mâinile străinilor cheile dela orașe în care sunt meseriile și negoțul.

Să scăpăm pădurile din mâinile străinilor, că slavă Domnului, s'or găsi și printre fiii neamului nostru oameni mai cu dare de mână, ca să poată scoate aceste bogății din mâinile venetichilor.

Să prindem dragoste de slovă, să ne creștem copiii cum se cade și poveștele noastre să nu se ciocnească cu paharele din făgădău.

Să ținem sărbătorile, dar din zi de lucru să nu facem zi de opăceală.

Să muncim, și încă din greu, ca să putem ajunge în rând și cu ce am rămas înapoi în vremea războiului.

Iar când avem vreme, putem să mai tragem cu urechea și pela casa mai marilor noștri, să vedem cum mai pun trebile la cale în sfatul lor, care pe limba domnească se chiamă politică...

Colaborară în primul an de apariție, afară de Elie Măgeanu și Petrea Dascălul (Petru Orlășanu), prof. Axente Banciu, prof. dr. Ioan Lupaș, D. D. Roșca, Iuliu Crișan, dr. P. Bucșan, C. I. Popa, Ioan D. Bârsan, Onisifor O. Borcea, Dumitru Floașiu, Const. Criștiu, Chimu, Pavel Borzea, Ioan Popa, V. Pop, I. B. Racoviță, Victor Agârbiceanu ș. a. Poezii publicau: d-na Aurelia Pop, dd. I. U. Soricu, Ioan Berghea, Coriolan Bărbat, T. Trifa, Orest Horia Pașcanu, Z. Scânteie, Gh. Lăzăroaie, Ioan Gharman, Ioan Racoviță și alții, în afară de cei doi redactori. Cu câtă duioșie sunt acum evocate acele trecute vremi de d. Petre Olariu :

...Ți-aduci aminte de nopțile când ne vărsam focul dragostei de neam și de țară în versurile și proza, care aveau să iasă din teasc a doua zi ?

Ne credeam cineva și ne iroseam tinerețea în mirosul greu de plumb al tipografelei, ca să ținem și noi aprinsă o candelă pe altarul Invierii celei mari. Iar în jurul nostru alerga lumea flămândă după așezări în scaune înalte, și în căutarea titlurilor de patriotism cumpărat...¹.

1. „Cuvântul Poporului”, XVII, 8-9 (18 Martie 1934), p. 1.

„Cuvântul Poporului“, mutat în Febr. 1922 în Sibiu împreună cu librăria și editura, și devenit în cele din urmă organ al partidului național agrar de sub conducerea d-lui Octavian Goga, a fost condus cinsprezece ani încheiați de Elie Măgeanu, urmând să apară și după moartea fondatorului său.

Puțin după întemeierea acestui „Cuvânt al Poporului“, verva satirică și umoristică a lui Elie Măgeanu l-a făcut să redacteze, sub pseudonimul Țepeluș, cunoscuta revistă populară și foarte hazlie ilustrată bilunară „Puiul Calicului“ (primele 18 n-re din anul întâiu nu au dată scrisă, însă revista a început să apară la finele lui Aprilie 1920).

În 1923, „Puiul Calicului“ „făcându-se mare“, a devenit revista de „umor și satiră“ „Calicul“, care a durat până în anul 1933, continuând anii de apariție al vechei publicații „Calicul“, fondată la 1 Ianuarie 1881. În aceste publicații, talentul viu de poet satiric și de epigramist s'a răspândit, anonim sau ascuns sub o puzderie de pseudonime ca : Țepeluș, Sfredeluș, Spadă, Elin Gruja, M, Mircea, Elie Mircea, Elie Măgură, Par-nie Navrea și multe altele, cu mare greutate sau peste puțină de identificat.

Ca să reîmprospătăm în mintea cetitorilor felul de a scrie și „lumea poetică“ ale lui Măgeanu dela „Puiul Calicului“ sau „Calicul“, cităm partea finală din articolul prim al anului întâi de apariție :

„M'am rugat de Moisi să-ți trimească niște table, dar știind că vrei să razi perciuni rabinăului, te-o dat dracului. Scaraoschi a fost mai de omenie. Nici nu te-a luat în primire și mi-a și trimis tablele legii calcilor, cu cele zece porunci, la care să-ți mai abitic ca soacra la... ginere.

Cetește-le cu grijă și urmează-le cu sfințenie:

I. Gluma și satira să-ți fie drumul călăuzitor, să nu ai alte afară de ele ;

II. Să nu faci glume necioplite și nesărate, rici să te închini lor ;

III. Să nu iei numele oamenilor de omenie în deșert ;

IV. Adu-ți aminte de ziua în care trebuie să apari, ca să nu rămâie oamenii cu buzele umflate și tu cu spatele țesălate ;

V. Cinstește pe tatăl tău „Calicu“ și pe mamă-ta „Cu-coana Gurădulce“, ca bine să-ți curgă abonamentele și să trăiești mulți ani pe pământ ;

VI. Să nu moară nimenea de răs prin glumele tale, că mai dai de altă potcă la urmă ;

V.I. Să nu scrii fărădelegi ori lucruri care ar face fetele să roșească, că dai de dracu, cu negustorii de vopsele la care nu se va trece marfa ;

VIII. Să nu furi glumele altora fără să te spovedești publicului;

IX. Să nu mărturisești strâmb contra strâmbilor care lucră drept, nici să mărturisești drept contra dreptilor care lucră strâmb ori contra dreptilor care nu lucră nimic;

X Să nu poftiești nimic ce ar trebui să combați. Deci să nu poftiești : politică cu doi bani în trei cungi, nici alegeri comunale cu fidule de cucuruz, nici brânză brună pe steag roșu, nici „permise“ nepermise. Afară de astea să nu poftiești: alif e de buze, creioane de sprâncene, pudră și unsoare de față, tocuri de un kilometru și ghețe cu carâmbi înalți, ciucuri (cu sărăcie) și mătasă'n cap cu mămăligă goală'n stomac. Mai departe: să stai cam des de vorbă cu prostia, îngâmfarea, fudulia, desfrâul, lenevia și beția, dar să te păzești ca să nu-ți pună la poartă fidula de „Morb lipicios“, că is cam afurisite boli toate acestea.

Dacă nu le vei ține poruncile de mai sus, apoi să știi că nici nu vreau să-ți mai aud de nume.

Auzitu-m'ai, Zăprâstio ?

al tău „Calicul“

Post Scriptum. Nu uita să le spui tuturor celor din Europa și jur, care știu românește și care suferă de ceva, să te și aboneze și să te cetească, că se tămăduesc la sigur. Dacă îl supără pe cineva gheata, sau îl supără capul, sau îl doare soacra, sau a căzut dela alegeri, ori scuiță sânge, ori îl junghie măseaua, ori nu se poate lăsa de beutură și de tutun, ori a murit, — să te aboneze și să te cetească, că se vindecă dela prima pagină care o va citi.

Și acum poartă-ți omenia, plicule !

Cel de sus

În afară de aceste două publicații periodice, Elie Măgeanu a tipărit o serie de calendare populare, alcătuite pentru mintea și punga țaranului nostru, așa cum făcuse de pildă atâta vreme în Vechiul regat N. D. Popescu, — de multe ori culegându-și singur slovele scrise, ca odinioară nemuritorul Petre Ispirescu. Acestea sunt: „Calendarul Calicului“ douăsprezece cu toatele, între 1920 și 1931, și zece întitulate „Calendarul pentru toți“ (1922—1931), și „Calendarul plugarului român“, unul în 1931, — tipărite în genere în câte 5000 exemplare, care au fost, în primul deceniu dela Unire, foarte răs-

pândite și gustate de sălenii din împrejurimi.

La sfârșitul anului trecut a vrut să fondeze această revistă de literatură și cultură sibiană, al cărei titlu și modeste intenții locale le-am plăzmulț împreună în Ianuarie. Dar boala care l-a șintuit în pat, a amănat mult apariția primului număr, devenit astfel dublu, din acest „Sibiu literar“, — pe care-l dorea înzestrat din când în când cu epigrame, genul lui favorit, — iar moarlea prematură a generosului fondator ne-a silit să apărem acum în număr quadruplu.

Intre timp, Elie Măgeanu a tipărit două broșuri. Una de „Epigrame și Calicograme“ (Sibiu, Librăria Săteanului, 1924, pp. 80, lei 12), iscălite Țepeluș : o culegere nu tocmai fericită de vre-o șaptezeci de epigrame, din care or mai putea fi salvate de abia un sfert din ele, (acestea, împreună cu multe altele, răspândite prin diversele-i publicații periodice, ar putea fi adunate și retipărite într'un simpatic volum). Cealaltă broșură e tot în versuri, și anume : „Floare de cicoare“, feerie muzicală în două acte (Sibiu, Librăria Săteanului, 1925, pp. 31, lei 8), cu muzica de d. N. Oancea, pe atunci profesor la liceul „Gheorghe Lazăr“ din Sibiu. „Floare de cicoare“, de o scurtă și drăgălașă compoziție lirică, a cărei firavă acțiune se petrece în împărșia basmelor, plină de pitici, în frunte cu Statupalmă Barbăcoț, de flori, de curtence și curteni, de Soare, de Zefir și de Luceferi, — e toată numai gingășie, exprimată în armonioase versuri de faciură poporană, așa cum de altfel și-a compus și poeziile-i lirice, nestrânse încă în volum.

Tot nepublicate încă în volum sunt și satirele sale, pe care avusese odată intenția de a le strânge sub titlul „Cinematograful vieții“, împrăștiate fiind între paginile revistelor și calendarelor redactate de el, — precum și piesa în versuri, în trei acte și un prolog, intitulată „Două lumi“, care a rămas în parte inedită.

Poetul și ziaristul Elie Măgeanu a trăit o viață curată, modestă, extrem de modestă — i s'a slins, cu mult înaintea de vreme, deabia la vârsta de patruzecișipatru de ani, în ziua de 9 Martie și a fost înmormântat la Cimitirul Central al Sibiului.

Pimen CONSTANTINESCU

IN SERILE DE DENII

Când umbrele 'nserării cuprind pustiul sat,
Tu, maică 'ndurerată, în gând cu noi, la sfat
Te așezi, și'n liniștea chiliei te simți atât de bine,
Că cel puțin cu gândul ne ai pe lângă tine.

Din deal s'aude toaca, iar sunetul ei sfânt
Grăiește 'n al tău suflet cuvânt după cuvânt,
Din vremuri când cu toții în jurul tău stam scai
Și-atât de fericită, măicuță, tu erai.
Când gânguream în vorbe a tale sfătuirii,
Ne-ai fi sorbit cu ochii, — și'n sfinte preaslăviri
Rugai pe Preainnaltul ca să ne fie'n viață,
Iar noi porneam la denii, urmând a ta povață.

Cu cartea cea de rugă ascunsă'n buzunar,
Noi ascultam cucernici preotul din altar,
Ne fermeca cuvântul de 'nțelepciune plin
Al sfintei evanghelii și, parcă din senin,
Simțirea, deodată, ne prefăcea mai buni,
Ne da să înțelegem tot rostul aștei lumi
Mai bine ca acuma, când al vieții val
Izbește 'n tulburi ape și'n negrul glod de mal.

Ce dulce zbura unda de sunet pe Zefir
Și-atâta farmec mistic era în cimitir,
La groapa fiecărui mici face străjuiau
Sub blânda priveghere de stele ce luceau
Din înălțimi albastre în lacrimi de argint ...
O ! Sunt atâtea clipe când chiar și morții simt
Prin fumul ce se 'nnalță din cupe 'n largul zării,
Că nici după lor moarte ei nu sunt dați uitării...

S'a scurs de-atuncea vreme și multe primăveri
Le-ai petrecut, măicuță, în lacrimi și dureri...
De câte ori la denii cucernic te-ai rugat
Ca spre sfârșitul vieții măcar să-ți fie dat
Să-ți vezi din nou aproape copiii 'n jurul tău,
Să-i ai sub ocrotire și să-i păzești de rău...

DE VORBĂ CU CEI DUȘI..

Când patima cu ura dau mână de'nfrățire
Și peste-a noastră viață păcatul e stăpân,
Când vezi c'aceste toate în suflete rămân,
Te prinde-atunci o jale de-a lumii amăgire.

Și, — desgropându-ți morții în sfânta-ți amintire, —
Lasi să se toarcă 'n gându-ți al vremii mare caer,
Tu simți cum tot mai aprig e azi al lumii vaer
Și nu găsești în viață un pic de mulțumire.

Atunci parcă m'atrage în noaptea înstelată
Progadia bătrână, — loc sfânt de meditat, —
Acolo ori și cine se simte desbrăcat
De ura ce'n viață l-a stăpânit vreodată.

Stau crucile acolo și parcă-și spun povești,
E-atâta farmec dulce când nimeni nu cuvântă,
O candelă se stinge lângă o cruce frântă,
In turn o cucuvae se zbate de ferești.

M'apropiu cu sfilă și printre cruci răslețe
Mă poartă pașii'n lumea de visuri și de umbre,
Eu simt mareața tînă în suflet cum pătrunde
Și sunt în căutarea de noul și noui povețe.

Aici își doarme somnul o tînără fetiță,
Alături lângă dânsa un june'n floarea vieții,
Iară deasupra gropii, în faptul dimineții,
Doinește în suspine un fir de lămâiță.

La altă cruce aflu că ce-l ce-și doarme somnul
A fost iubit în lume și cât a viețuit
În rugăciuni și'n muncă păcatu-a ispășit
Și'n toate-a sale fapte el preamărea pe Domnul.

La fiecare cruce era ceva de spus
Și n'am găsit o groapă de lacrimi neudată,
Mi-am zis atunci că poate să fie îngropată
Chiar dragostea, — ce-acuma din lume ni s'a dus.

Aicea au fost plânse virtuțile 'ngropate
Și dorul de viață și dorul de cuvânt
Și buna viețuire și nobilul avânt
Și-acea iubire sfântă, lipsită de păcate.

Ce bine-ar fi ca seara de vorbă să mai stăm
Cu sufletele-acele ce dorm în șintirim !
Am fi scutși în vieaja de ură și venin
Și n'ar mai fi 'ntre oameni atât amar blestem.

Ne-ar învăța strămoșii cu sfântul și povața
Ce sfântă e iubirea și dragostea de frate,
Ne-am curăți atuncea de rele și păcate
Și-am ști cu mult mai bine să prețuim viața.

CÂNTEC

Iubește, copile, vieaja cu drag
Și pune-i durerii piciorul în prag.

Iubește vieaja și luptă cât poți,
Căci viața-i o luptă și e pentru toți.

Pătrunde iubirea și sfintele legi
De vrei ca enigma ușor s'o deslegi.

Și chiar când nădejdea-i cu aripa ruptă
Iubește vieaja, iubește-o și luptă.

CANTECE

I

Bate luna pe răzore,
Eu mă zbuguesc cu vântul;
El, șiret, mi-a prins cuvântul
Și l-a dus la față mare
Sol de dulce sărutare.

III

Eu cu-a cerbului picioare
Alergam bătut de zodii:
Sânii tăi ca două rodii
Rău prindeau să mă'nfioare
Sub altia 'nșelătoare.

II

Fată mare, față mare,
Toată ziua râzi cu teii
Și sfioasă, cum sunt mieii,
Tu din creanga lor o floare
Mi-ai zvârlit-o în cărare.

IV

Fată mare, față mare,
Cânți cu luna'n fapt de seară.
Eu a nu știu câtea oară
Bat pustia de cărare
Și mă usc de supărare.

FRANGURELE

Albii ghiociei,
Soli de bucurie,
Au eșit timizi
Pe 'ntinsa câmpie.

Vântul rău, hain,
Vânt ne'ndurător,
A pornit suspin
Peste albul lor.

Babele din Marte
Neîndurătoare
Tocmai de departe
Au adus ninsoare.

Și pornit a ghiața
Din înalt Zenit
Și le-au stins vieța
Și i-au ofilit. .

Albii ghiociei...
Sărmanii de ei.

Gândurilor triste,
Visuri cu durere,
Ce veniși sinistre,
Fără mângâiere ?

Sufletul de ghiață,
Ghiociei stânși,
Viața e făcută
Pentru ochii plânși.

Viforul ucide'n
Sărutarea lui
Și satanic râde
Ghiocelului.

Liniștea o duce,
Visul ți-l omoară
Viforul vieții,
Când te împresoară.

Viforul vieții...
Corbul dimineții.

FRAGMENT

Iubirea mea-i sădită'n faptul iernii
Și-a degerat de gerul sficiunii.
Târziu când viscolul minciunii
A aruncat în patul ei troenii,
De-abia atunci a tresărit sărmana.

Dar când să guse'n primăvară hrana,
Căci primăvara simte toată firea
Fioruri preacurate de 'nviere,
Când să cuprindă chiar Dumnezeuirea,
Ea s'a pierdut în chinuri și durere.

POPORALE

Foaie verde, foaie lată,
Când eram la mama fată
Mâncam pâne de secară,
Cernută cu sită rară
Și-o mâncam răsând pe-afară !

Dar de când m'am măritat
Mânc pâne de grâu curat
Cernută cu sită deasă
Și o mânc plângând prin casă,
Iar cu jalea stau la masă.

II

Hai, bădiță, de mă fură
Că deseară dorm în șură
Și măicuța doarme'n pat,
Nu știe că m'ai furat.

Am trimis badii solie
Pe o floare de scumpie
Și-l aștept curând să vie.

GAND SPRINȚAR

Gând sprințar,
Aleargă iar
Pe drumuri pustii ..

Și visuri târzii
Tu du-le, le du
Pe toate acu
Sub celtnă verde...

Dar urma ți-o pierde
Să nu știricească
Ființă lumească
Comoara ce duci...

Și-acolo sub cruci
Cu slove bătrâne,
Îngroapă, frățâne,
Toată taina lor,
Toată jalea lor.

Vântul să doinească
Și să ogoiască
Lo-ul blestemat
Care le-a purtat.

Căci visuri târzii
În inimi pustii
E greu de purtat
Și-i mare păcat...

STEJARUL ȘI VÂNTUL

Ultimul butuc din sobă prefăcut e în cenușă,
Doar un pic de-i simt căldura când deschid a sobei ușă,
La fereastră se căznește ca în chiliuța-mi scundă
Vântul toamnei trist și rece înlăuntru să părundă ;
Iutre rostul d'energie prefăcut în scrum și pară
Și între amenințarea vântului ce bate afară,
Stau plecat cu capu'n palme, rob al soartei ne'ndurate...
Vânt și foc e și-al meu suflet, — ros de visuri și păcate.

Blet stejar, ajuns pe mâna vre-unui nerod cu stare
Ce te-a cumpărat din codru și te-a pus în exploatare
Ca să încălzești pe-acela care-a dat mai mulți arginți,
Să-ți consumi pân' la cenușă flacăra unei credinți,
Să-ți arzi focul la poruncă ca să desmorțești natura,
Rămânând din a ta vlagă prinsă de cuptor doar zgura ;
Este crudă-asemănare între rostul tău și-al nost'..
Noi ne 'mprășliem căldura cât cu rost cât fără rost,

Amăgiți de vre-o credință, de vre-o dragoste-himeră,
Ne legăm de sloi de gheață viața noastră efemeră
Și 'ncălzim fără 'ncetare, când ni-e focul mai aprins,
Tot ce sufletul sărmanul a pătruns și a cuprins.

Cercevelele voinții vântu' vieții când le'ndoaie
Noi ne ducem cu destinul, de e soare, de e ploaie
Și unde ne-arucă vântul, noi aprindem focul sacru,
Nu șim dacă idealul este sfânt sau simulacru,
Nici nu întrebăm de plângeră după noi sărmana mumă, —
Rădăcină sângerată după apriga furtună, —
Cum nu 'ntrebăm nici stejarul, ce e așezat spre ducă,
Dacă blata rădăcină în durere se usucă.

Insă când căldura vieții troenită-i sub omeți
Și din greaua frământare dintr'odată te deștepți
Ca să vezi c' argințul vremii îți împodobește părul,
Iar străjer la poarta vieții ne'ndurat stă adevărul, —
Simți deodată gheața rece cum se'ntinde pe-al tău drum,
Rămânând din focul sacru doar funingine și fum...

Urlă aprig la fereastră vântul rece de pe coaste

.....
În cenușa ta, stejare, văd cenușa vieții noastre.

EL. MĂGEANU

MISTERUL

La munte sau la mare ? Dilema în care se zbătea nu era de esență filozofică, și totuși îi dădea mult de gândit. Toate argumentele de umbră și răcoare pledau pentru munte. Mării nu-i rămânea decât zăpușala, remărginirea și misterul. Acesta fu mai puternic în cele din urmă, căci îl determină pentru plajă.

Nu mai văzuse mare. Primul contact cu acest element, care lasă o atât de covârșitoare impresie de viață, în înmărmurii. Imensitatea de apă, înfînderea nețărmurită, agitația gigantică fără scop, valurile spumoase care se ridicau și se spărgeau de țărni, toate îl făceau să-și piardă cumpătul static. Părea că simte pulsația dinamică a universului și gândurile îi alunecau spre panteism.

Cum stătea absorbit în contemplația mării, cu mintea dincolo de zarea ce se desinea ca o linie pură la orizont, văzu trecând pe lângă el o femeie. Femeile îl interesau, mai ales când erau de altă naționalitate decât a lui. Descoperi că era rusoaică. Pe țărniul acesta basarabean, unde lumea venise să se recreeze, numai o rusoaică putea traduce în faptă capriciul de a se îndepărta atât de mult de stațiune. Trecu pe lângă el, fără să și arunce privirea asupra lui — o privire pe care el o simțea albastră. Infățișarea enigmatică așternea pe fizionomia ei un nou mister. Erau acum două mistere : marea, cu spasmurile ei zadarnice, și femeea, cu enigma ei. Se hotărî pentru femeie, pentru că era un mister cărțea nu-i poți rezista și lăsa marea în grijă legilor eterne ale naturii. Dar cum să înceapă ? Depărtarea îi veni în ajutor :

— Nu știi câți kilometri sunt de aici până la stațiune ?

Ea îl privi nedumerită. El simți mustrarea, căci își plecă ochii ca un vinovat. Ea îi răspunse atunci dezarmată :

— Sunt trei kilometri, domnule.

— Nu v'a fost frică să faceți un drum atât de lung ?
insistă el.

— De cine să-mi fie frică ? Pe la noi nu sunt oameni care ar fi capabili să-mi facă vreun rău.

— Dar e atâta lume străină aici ! O femeie frumoasă este de altfel totdeauna în pericol, chiar și față de ai săi.

Ea încreși din sprâncene.

— Lucrurile ga'ante ar trebui să le lăsați celor ce au rămas să-și facă cura. Aici la câmp deschis nu se potrivesc.

Plecă fără a mai aștepta răspunsul lui bâlbâit, care nu reușea să se desprindă de pe buze. El privi lung în urma ei, ca la o arătare. Se întoarse spre mare, care se zbătea zadarnic în neputința de a ieși din ea însăși și privi la zbuclimul orb ca la o taină mai puțin vrednică de luat în seamă. Și totuși această taină nu-l întorcea spatele ca aceea dintâi, ci rămânea veșnic deschisă în fața lui, așteptând parcă furioasă descifrarea. Dar cine poate citi în sufletul acestei mărețe desfășurări de forțe? În sufletul femeii ar fi putut citi mai ușor, însă ea a pus repede zăvorul.

Ziua următoare se puse în căutarea aceleia care i-a procurat senzația de mister. A petrecut o zi întreagă pe plajă, în bătaia unui soare, care nu ținea cont de dogoarea lui interioară. Printre cele care făceau baie, nu descoperi pe niciuna cu înfățișarea misterioasă. Către seară reîncepu același pelerinaj lung în spre locul arătării, dar ea, simțind probabil că va fi stânjenită în drumul ei, n'a ieșit sau și-a schimbat direcția preumblării. Sosi acasă obosit și decepționat. Misterul acestei existenți, pe care nu-l puteau deslega nici portarii dela hotel și nici asiduitatea lui personală, îl intriga în ultimul grad. Dormi foarte puțin în noaptea aceea, iar a doua zi reluu cercetările dela capăt. După o săptămână pierdu orice speranță. Cineva îi sugerase ideea de a se interesa la Biroul de informațiuni al stațiunii balneare și el se duse la acest birou fără multă vlagă. Un funcționar apatic, adâncit într'un registru de socoteli, îl primi destul de nepoliticos.

— Nu cunosc o femeie cu înfățișarea descrisă de dv. Dar poate că domnișoarea care conduce acest birou vă poate da relații mai precise.

Și începu să strige prin ușa întredeschisă :

— Tamara.

O față se ivi în prag cu un zâmbet malițios pe buze. Au-zise desigur conversația dintre ei, căci abia își putea stăpâni râsul. El încrămeni ; era femeia cu mister.

— Ce doriți, domnule ?

Deoarece nu primi imediat răspuns, reluu ironic :

— Probabil o viză de înapoiere pe biletul C. F. R., pentru reducere, căci după cum văd, nu vă prea priește aerul mării.

El stătea nemișcat, iar funcționarul, plecat asupra registrului, își ridică fruntea mirat :

— Puteți avea toată încrederea în domnișoara, zise el cu încurajare, e obișnuită cu informații de acestea. În fiecare zi

vin ofițeri de o întreabă de necunoscutele care sosesc.

— Doresc o viză de înapoere, zise el căutându-și biletul de tren în buzunar, căci situația ridicolă îl hotărî la o deciziune.

Ea îl privi surprinsă de acest răspuns și zâmbetul ei se îmblânzi. O licărire de bunătate cedă locul ironiei.

— Vreți să plecați cu tot dinadinsul ?

— Da, domnișoară.

— Totuș n'ani să vă dau drumul atât de repede precum credeți. Mai treceți și mâine pe aici și lăsați-mi biletul de tren și legitimația.

El îi încredință actele și se pregătea să plece.

— Pot să trimit pe altcineva după ele ? întrebă el.

— Regulamentul pretinde ca fiecare posesor să se prezinte personal, răspuse ea. Dacă aveți însă anumite motive de a nu trece pe aici, pot face o excepție.

— Vă rog să mă credeți că n'am niciun motiv, se grăbi el să o asigure.

Când păși afară, părea că trăiește o altă viață, în care se resimțea și amestecul unei ușoare decepții.

A doua zi nu se duse după acte, ci trimise un comisionar, cărui îi încredință o scrisoare :

„Să plec sau să nu plec ? Iată dilema în care mă zbat și căreia nu-i pot pune capăt. După rușinosul eșec de ieri, desigur bunulsimț ar trebui să mă hotărască la plecare. Totuș înainte de a părăsi acest ținut al misterelor, lămurii-mi vă rog un mister : de ce vă plimbați singură la o depărtare așa de mare ? Iertați-mi indiscreția, dar sunt un om care scriu și oamenilor care scriu trebuie să le treceți cu vederea anumite slăbiciuni“.

După o oră, comisionarul îi întinse răspunsul ei într'un plic alb :

„Misterul despre care îmi vorbiți, nici nu e propriu zis un mister : mă plimb singură, fiindcă n'am cu cine să mă plimb și mai ales fiindcă nu-mi place să am pe cineva.

Știu că femeile numai atâta timp vă excită curiozitatea, cât timp au o umbră de mister în jurul lor. Nouă Rușilor nu ne plac însă misterele (exceptând misterul biblic). Iubim lucrurile nu pentru ceea ce ascund, ci pentru ceea ce ne oferă în realitatea lor.

Și poate tocmai aici zace misterul, pe care imaginația dv. îl caută pretutindeni și trece pe lângă el, fără să-l recunoască.

Dacă credeți că acest mister desvăluit vă mai poate reține, rămâneți; dacă nu, plecați.

Cititorul n'are decât să judece dacă eroul acestei întâmplări, după citirea scrisorii, a plecat sau a rămas.

Ionel NEAMȚU

FREAMĂT...

*Singurătăți de putrede frunzișuri
De codru ruginit în noapte...
Tulpini de gând, ce prin desișuri
De întrebări, aspiră lung eternitate...*

*Singurătăți de cer polar,
Pe vastele banchize siderale..
Singurătăți de șoim pândar
In limpezimile astrale...*

*BCU Cluj / Central University Library Cluj
Singurătăți de pisc îngemănat în soare,
Când pe spinare-i pasc mulțime,
Turme de veacuri, albă luminare,
In mohorâta brazilor desime...*

*Singurătăți de ape care tac
In inimă aspre de izvoare...
Singurătăți de gânduri ce desfac
Șerpi de dorinți în trudnică chemare...*

*Singurătăți de val în ocean,
Bătând neistovit în țărnișă imaginar,
Dorință haotică stânca de mărgeon...
Singurătăți de chin al unui zeu barbar...*

*Singurătăți de lumi neîncepute...
Singurătăți de pleoape arse de lumină,
Duceți mă cu voi, — în beznele tăcute,
Singurătăți din veșnicul din mine...*

Ecaterina SANDULESCU

CEASUL DE TAINĂ

E ceasul când zale de liniști
Se scutură'n veac de rugină,
Când noaptea e abur pe liniști
Și morții dau muguri pe ram de lumină,
Și s singuri..

E ceasul de vastă-agonie,
Când cerul stingher în ape se sfarmă,
Când lotuși albaștri zadarnic învie,
În lacuri de spaimă,

O taină...

E ceasul când gânduri se-adună
În duhul de scorburi, în noapte,
Când dinții din fălci, în albă cunună,
În cranii sure de moarte,

Mai sună ..

E ceasul de taină, când gândul se frânge
În pragul de sunet, din aspru cuvânt,
Când trupul e spân și visul e sânge...
Dorința e jertfă în zarea de vânt,

Freamăt...

Ecaterina SANDULESCU

CÂND FRUNZELE-OR CĂDEA...!

Când frunzele or cădea și-ai să te duci
Să vezi într'un ungher mormântul meu
Din cimitir, ai să găsești mereu
Flori multe'n jurul sfintei cruci.

Culege-le și'n păr să îți le pui,
Că's flori din inima mea răsărite,
Și s toate cântece nescrise, lănuite,
Sunt șoapte dragi ce n'am vrut să le spui.

Quando cadran le foglie... de
Olindo GUERRINI (1845—1916)

Versiune în limba română de
P i m e n CONSTANTINESCU

GHIOCEI

Flori plăpânde, flori plăpânde,
Ghiocei de primăvară,
Flori sfoase cum e dorul
Intr'un suflet de fecioară,

Ghiocei de primăvară,
Albe flori imaculate,
Voi sunteți copilăria
Viselor nevinovate...

Flori plăpânde, flori plăpânde,
Ghiocei de primăvară,
Când vă văd, tristețea'n suflet
Tot mai mult mi se strecoară...

Ghiocei de primăvară,
Voi veți înflori ș'alt'odată,
Însă, vai, copilăria
Niciodată... niciodată...

Virgil N. DUICULESCU

DIN ADÂNCURI DEPĂRTATE...

Din adâncuri depărtate
Vin chemări de altă dată...
Glasuri vechi, de mult uitate
Mi-amintesc povestea toată...

Mă îmbată iar fiorul
Cerurilor înstelate,
Și mă'mbie iară dorul
Viselor într'aripate...

Cântă'n mine amintirea
Cântecul de-odinioară
Ce mi-l îngâna iubirea
În nopți tainice de vară...

Și chemarea ei vrăjită
Vrea simțirea de-altă dată
S'o aprindă iar... Ispită
Îți cunosc povestea toată...

Virgil N. DUICULESCU

PRIMAVARA

În hlamida ei de soare,
De lumină și senin,
Primăvara, zâmbitoare,
Își împrăștie din plin
Harul darurilor sale
Peste tot ce-i iese'n cale.

Pune strai de albă floare
Pomilor uscați și goi,
Și zbucniri clocotitoare
De viață, pune'n noi...

Gânduri nouă, 'mbietoare
Pune'n albiu ghiocei
Și chemări ispititoare
Pune'n ochii de femei ..

La un semn al ei tresare
Firul ierbei, ca vrăjii
Și puterea-i creatoare
Strigă'n orice ciripit...

*

Primăveră, dătătoare
De speranțe, e'n zadar :
Viața ta e trecătoare
Și-o să vie toamna iar...

Și suflarea i înghețată
Va lăsa iar pomii goi,
Nimici-va munca-ți toată
Și speranțele din noi.

De aceea, primăveră,
Glasul tău nu-l mai ascult :
Ești și tu, ca toate'n viață,
O iluzie mai mult.

Virgil N. DUICULESCU

INCHINARE MAMEI

Când freamătă zefirii în pomii plini de floare,
Când murmură izvorul în nopți fermecătoare,
N'auzi tu, dulce Mamă, înțelepciunea sfântă,
În simfonii divine cum te binecuvântă ?...

Ascultă glasul firii ce pururea te chiamă.
Te laudă, te cântă și te slăvește, Mamă !
Tu te supui menirii și tainelor de viață,
Îndeplinind o lege cu groaza morții 'n față !..

Din gănguritul dulce de noul-născut în lume,
A răsărit, în cântec de leagăn, al tău nume
„Mamă” ! .. Și sub privirea-ți de dragoste curată
A înflorit surâsul pe buze 'ntâia dată...

În ochii tăi seninul cu grija se'mpreună
Și-atâta duiosie e'n inima ta bună..
Veghezi și zi și noapte, trudești o viață 'ntreagă
Și 'nfrunzi orice furtună pentru odrasla-ți dragă...

La sânul tău e raiul, e liniștea, iubirea,
E leagănul în care visează fericirea..
Și tot aci-i limanul de sfântă mângâiere
În clipele amare de zbucium și durere..

Pe suflătelul gingaș ce l-ai trezit la viață,
Tu-l îndrumezi spre bine cu blânda ta povață.
Ii dai un crez, o lege, păzită cu ardoare
Și-o limbă cum nu-i alta mai dulce pe sub soare.

În alintări din fașă îl crești cu jertfe multe
Și-ai vrea întotdeauna cuvântul să-ți asculte.
De al noroc, s'ajungă la rândul-i om de seamă,
Cu câtă bucurie tu spui : „Eu îi sunt Mamă” ..

Iar dacă soartea crudă — ce'mparte-atâtea lacrimi
Ți-a sorocit amarul să-l vezi înfrânt de patimă,
Nu-i limbă să descrie durerea, umilința,
Ce-o simți că i-ai fost Mamă, că ți-a 'nșelat credința.

O, Mămă ! farmec dulce, chemare grea și sfântă,
Durerea te înalță și dragostea te cântă !..
Prin jertfa ta deapururi dura-va omenirea
Și'n veci tu împleți-vei cu chinuri nemurirea !..

Menirii tale sfinte cuvine-se 'nchinare
Să se deschidă poarta minunilor din zare
Și'n cântece de înger, în trâmbițe de aur
Să-ți hărăzească Tatăl din cer cununi de laur !

Aurelia POP-FLORIAN

DIN ACELAȘ SÂNGE

II

D-na Holloy și-a ținut promisiunea : a fost pentru micuța Iuli mai bună decât cea mai bună mamă.

Dacă este adevărat că suferința înobilează caracterul și-l face pe om mai bun, apoi femeia aceasta făcuse cea mai înaltă școală.

Născută în Hațeg, familia ei era una dintre acele care, înrundindu-se cu familii ungurești, cu timpul și-au pierdut conștiința de rasă și deși își cunoștea originea de român, nu mai vorbeau niciodată de dânsa.

Parcă ar fi purtat fiecare dintre ei o pată grea pe suflet. Ceva ce nu se spune, dar se știe, te apasă, ca un păcat.

Se măritase aproape copilă, după un tânăr din generația ungarilor șoviniști, care adesea îi imputa originea de româncă.

Când izbucni revoluția din 1848, acest Holloy se înrolă sub steagul lui Kossuth și luptă în armata insurgenților pentru robirea Ardealului, chiar în contra ceteilor lui Iancu...

Moșii îl ținură minte. Și când viteazul căpitan se întoarse acasă, după înfrângerile dela Abrud, iobagii lui din Hălmăgiel îl luară în sulii...

D-na Holloy rămase văduvă și se mută la Arad.

Protopopul din Hălmăgiu îi luase moșia în arendă și avea o slimă nemărginită pentru cumințenia și blândețea acestei femei nobile, care știa să-și conducă afacerile și să-și împace dușmanii, ca o mare împăciuitoare, ca o suverană generoasă.

Chiar tatăl protopopului, cu alți fruntași din Lazuri, luaseră parte la omorul căpitanului. Cu toate acestea, ea nu reamintise niciodată nimănui, crima aceasta. Nici nu-și răsbunase pe nimeni.

Înțelegea războiul, pe viață, pe moarte, dintre cele două neamuri, amândouă ale ei acum, și purta doliul lui adânc, cu resemnare în sufletul ei, sfâșiat pentru

totdeauna...

Iuli găsi un adăpost frumos în casa ei mare și liniștită.

Firea copilei, deprinsă cu libertatea nețărnută, nu suferi prea mult prin acest schimb de viață, menit să împlinească cât se putea mai bine lipsurile educației neglijate de acasă.

La început, da, copila se simțise foarte strâmtorată. Mai ales la școală, în clasă, ședea ca pe spini. Obrajii i se roșeau, respirația i se oprea. Prea erau lungi ceasurile în care trebuia să stea liniștită, nemișcată, să asculte ce spunea profesoara...

La lucru, mâinile îi nădușeau, strâmba acele, încurca bobinul și de multe ori profesoara o trimitea acasă, crezând că e bolnavă, atât era de desperată fetișoara ei frumoasă.

Acasă, căpitanăse o primea râzând. O spăla cu apă rece și o trimitea în grădină să se joace.

Și astfel Iuli se deprinse repede cu greutățile școlii. Căpitanăse nu o mai lăsa nici în vacanță acasă. De ce? Să uite în două luni tot ce învățase în zece? O lua cu ea la băi, la via ei din Siria, unde Iuli își găsisse prietene noi, lume nouă, alte jocuri, alte obiceiuri și aproape nu se mai gândea la cele de acasă.

Dar câteodată seara, în pat, când se culca de vreme și din fereastră se vedea lumina lunii și nu putea să doarmă... venea Costi și o întreba:

— De ce nu mai vii, să ne jucăm prin fâneață? Iuli? Iuli!

III.

Pavel Bistreanu era un bărbat tânăr încă, puternic și de o energie rară. Ambițios în aceeași măsură, își începuse cariera de preot ca diacon la episcopia din Arad, unde se pricepuse să aducă, cu multă dibăcie, servicii folositoare episcopului, care îl făcu apoi protopop la vârsta de douăzeci și cinci de ani.

În Hălmagiu, un mic centru comercial pe atunci, cu piață de cereale și de vite, el se dote la tot felul de întreprinderi. Luă pământ în arendă dela nobilii refugiați la orașe mari după revoluție și îi merse bine.

Hălmăgenii îl socoteau bogat încă de pe vremea de când îi murise nevasta.

Întâmplarea aceasta a fost pentru el o crudă lovitură. Atât de izbit se simțise în soarta lui, încât lumea, care nu-l știa om slab, nici sentimental, se minuna de dânsul.

Umbla pe stradă văitându-se, cu capul gol,—și părea aproape să-și piardă mințile.

Să-și fi iubit nevasta oare atât de mult? N'ar fi crezut nimenea asta, cât timp protopopeasa trăise.

Criza aceasta nervoasă se potoli abia după vr'un an, —când doamna Hollay luă în grija ei pe luli, orfană de mamă.

Din ziua aceea, protopopul se liniști și se puse iar pe lucru. Averea sporea. Și ambiția i se redestepta.

Să-și facă o casă frumoasă, mare, cum nu era în tot Hălmăgiul ... Și-a făcut-o. Hălmăgenii îi ziceau palatul protopopului.

A adus zugrăvi, vopsitori, mobile scumpe.

Aci avea să se întoarcă luli, — Iuliana, cum îi zicea acuma.

Aci avea să o mărite după un om de frunte, un avocat mare pe care să l aleagă apoi deputat .... Gine-re și socru, oameni influenți, — cine știe ? poate cădea vr'un scaun gol la vr'o episcopie...

Și Pavel Bistreanu își netezea barba neagră, lungă și se plimba în lung și'n larg prin salonul palatului său.

IV

Șase ani a stat luli la Arad. Când s'a întors, nu mai era copilă, era fată mare.

Innaltă, voinică, plină de viață. Și s'a umplut „palatul“ și tot orașul de lumină, ca de un răsărit de soare.

Iuliana era o fată, să o tot privești. Cine o întâlnea trebuia să se oprească în loc și să se uite lung în urma ei.

Greu s'a despărțit doamna Hollay de ea.

— Dece nu te pot ține mereu lângă mine ? îi zicea strângând-o în brațe, înecată în lacrimi.

Iuliana n'a plâns.

În sufletul ei trăiau vii amintirile copilăriei. Dorul de a regăsi acasă viața aceea veselă, ușoară, care se potrivea așa de bine cu firea ei, era cu mult mai mare decât părerea de rău după aceea care-i fusese a doua mamă.

Acasă . . . Dăgrabă acasă . . .

Și acum, când era aci se mira : Cum a putut ea să stea atâta vreme departe ?! . . .

Uite, cum s'au schimbat toate !

Unde e căsuța cea mică, joasă, cufundată par'că în pământ, dar care era așa de prietenoasă, albă, cu obloanele ei verzi, cu bolta de vișă înaintea ușii, — casă ale cărei colțuri toate le cunoștea așa de bine ? . . . De mult Iuliana știa că a fost dărâmată și că tatăl ei clădise în loc o casă mare frumoasă . . . Acum iată era aici „palatul“, — și totuși îi venea să plângă, parcă ar fi pierdut ceva din propria ei viață, cu dispariția căsuței celei mici.

În grădină, semănase odinioară, de mult, trei sâmburi de piersică. Și cât a stat departe, se gândea mereu la ei. Oare se vor fi prins ? Ar fi vrut să-i vadă răsărind, crescând . . . Dar sâmburii răsăriseră de mult și piersicii erau acum mari și începeau să dea rod.

Și nu s'a schimbat numai casa, curtea și grădina. S'au schimbat și oamenii, toți.

Tatăl ei, fetele, mătușa Macrina, toți îi păreau schimbați.

Și schimbarea asta nu-i plăcea. Toți aveau un aer ciudat, stângaciu. Vorbeau greoiu, — aproape nu-i mai înțelegea . . . I se părea că nici nu mai sunt aceia pe care îi cunoscuse, îi iubise ea, odinioară, că sunt alții, străini . . .

Numai Costi nu s'a schimbat, — doar că e acum mai mare. Dar ochii lui căprii tot așa de cuminte și blânzi se uită la ea, de sub genele lungi și dese. Vorba lui e și acum puțin târăgănată, liniștită și înțeleaptă... Numai că e mai lat în spețe, mai voinic și au început să-i crească mustățile.

Bietul Costi ! Protopopul nu se ținuse de vorbă. Nu l-a dus pe nepotu-său la Arad să învețe carte.

De ce, tată, de ce nu-l aduci? întrebase Iuliana, aproape plângând.

— Lasă-mă în pace... Dacă e obraznic! Nu era destul să-i port cheltuelile la școală, dar să-i mai fac și haine negre, ca la domnișori. Aiâta rău!

Și Costi a rămas acasă, cu cioarecii lui albi, cu surtucul lui scurt, cu țundra albăstruie și cu cele patru clase primare, învățate la școala din Hălmagiu.

Dârz, ursuz, nu mai avea tragere de inimă pentru nimica. Stătea cât e ziua trântit pe sub streșini. Nu mai voia să dea nici un ajutor mă-sei la gospodăria casei. Dacă îl trimetea la câmp sau la pădure, își pierdea toată ziua cu nimica. Seara se întorcea cu câte o pasăre în mână sau cu vr'un fluer în buzunar. Apoi nu cerea nici de mâncare, se așeza pe prispă și cânta din fluer.

Mă-sa se vîta la el și suspina:

— Ce să mă fac, Maica Domnului! că doar sunt și eu femeie bătrână și sunt singură și atîta mîngâiere mai am pe lumea asta...

Dela o vreme însă, în sufletul lui Costi începu să se facă o schimbare.

Intr'o seară ședea lângă mamă-sa, pe laviță. Ii luă încet mîna și o duse la frunte... Apoi își lăsă capul pe umărul ei și începu să plîngă.

Costi al mamei! Că tu doar n'ai plâns de când e-rai la față... Las-o pustiei de școală, că doar n'o să se facă toți învățați!

Ziua următoare era Duminică.

Costi rugă pe dascălul bisericii să-l lase pe el să cânte în noul. Bătrînul, căruia de mult îi venea greu să și mai facă slujba, se învoi bucuros.

Cînd Costi se ridică în strană, era alb ca peretele; părul galben îi cădea în plete netede pe spa'e, ochii îi erau mai mari și mai strălucitori ca de obicei. Apoi cântă.

Niciodată nu se mai auzise în biserica din Hălmagiu așa cântare... Nu era glasul unui singur om, un cor întreg cânta. Voci venite parcă din lumea cealaltă umpleau biserica de un fior sfînt, zguduitor...

Protopopul incremeni în altar...

Oamenii șopteau cuprinși de uimire: Costi... Costi al Macrinei! Femeile uitară să-și facă mățănițele... Macrina își trăsese broboada neagră peste ochi și plângea încet, fericită, în scaunul ei.

Din ziua aceea, Costi a rămas cântărețul bisericii întreg poporul îl ceruse.

Când s'a întors Iuliana acasă, băiatul împlinise 20 de ani. Vechea dragoste copilărească creștea în sufletul ei. Nu era bună ziua în care nu putea să-l vadă, să-i vorbească și dacă el uita să vină, Iuliana se ducea singură să-l cheme. Il lua de mână, îl ducea sus în salonul cel mare și mai ales când Protopopul lipsea de acasă, lumea era a lor. Iuliana cânta, râdea și-i povestea atâtea.

Il învăța să cânte și el cu ea la pian după note, să joace valsul și cum să-i facă curte ei, domnișoarei, când se plimba cu ea la braț.

Apoi iar râdea și il lua de gât, sărutându-l odață, de două ori, din toată inima.

— Păcat că n'ai venit tu la Arad...

Să fi văzut tu primăvara, când aveam noi serbare de întâiu Maiu... Ah!... Toate fetele eram în alb și stăteam până seara în pădure... Muzica cânta mereu, veneau băeții cei mari dela liceu... Mă gândeam atunci la tine...

Costi o asculta fericit, transportat de veselia ei, de puterea tinereții, zburdalnică, naivă și dulce... Fața lui se rotunjea, ochii îi scăpărau și inima îi zvâcnea cu neastâmpăr, când ea îl lua de braț și își atingea sânul de pieptul lui.

Uite, sunt numai cu două degete mai mică decât tine!

Apoi ieșeau în grădină și se pierdeau în desțul potecei înguste și umbroase, care cobora până jos în vale, la marginea pădurii.

(va urma)

Constanța HOLOȘ

PRIMAVARA

Raze dulci se joacă pe la geam zglicbi,
Freamăt lin aduce zvon de melodii.
Pomi plini de floare răspândesc parfum,
Zumzet de albine zbârnâie de-acum.

S'a'mbrăcat pădurea iar în frunze verzi,
A ieșit și larba deasă prin livezi.
De prin văi răsună glas de mielușei,
Vrăbii guralive ciripesc prin tei.

A'nfiorit tufița la fereastra mea,
Zburdă fluturașii toți în jur de ea.
Vin pe căi de zare mii de rândunici,
Să-și înfiripeze cuiburile mici.

A sosit și cucul de pe drum pribeag
Și-a'nceput să cânte dintr'un vârf de fag.
Râsete și glume co'o sus pe plai ;
„Cucule voinice, câți ani ne mai dai, ?

Cu cununii de raze împletite'n zori,
În vestmântu-i verde presărat cu flori,
Ia'o fluturându-și părul aurit ...
Primăvară dragă, b'ne ai venit !

BCU Cluj / Central University Library Aurelia POP-FLORIAN

MOARTEA LUI IISUS

Cînd Iisus, cu lacrima din urmă,
Trezește morții, clatină pămîntul,
Adam, zbîrlit și somnoros, și 'nnalță
Privirea și se scoală în picioare.

Pupile turburi își rotește 'n juru i
Cuprins de groază și de 'nfricoșare
Și tremurînd întreabă cine este
Acel ce alîrnă 'neângerat și s'ns.

Dar cînd i-au spus, pe încreșita-i frunte,
Pe păru-i cărunțit și-obrajii palizi,
Cu mâna, pocăit, amar lovește.

Apoi, plîngînd, se'ntoarce către Eva
Și strig'atât cât să răsune munții :
Eu, pentru tine, am omorît pe Domnul!

În mörte di Giuda, — de
Onofrio MINZONI (1734—1817)

Versiune din italienește de
Fimen CONSTANTINESCU

CUCU

Aşa-l chema pe zăplăul ăsta de băiat, crescut într'o zi, ca'n două și'n două, ca alții în nouă.

Când a fost adus în Institut, — de către o rudă căci n'avea părinți, — ca să-l crească Țara, — fiind orfan de război, — călărise pe dâmbul celor unsprezece ani, dar nime nu-i da mai puțin de cinsprezece. Era înnodat la trup, ca o ciutură de fag vârtos. Avea pieptul lat, bulbucat, care se arăta prin deschizătura cămășii, — întotdeauna lipsită de copcile dela gât, — ca un burduf de brânză de munte. Păru-i era negru ca tăciunele, des și bătut, ca un postav de pălărie țărănească. Sprâncenele ? Ca ale unui om în vârstă : mari, păroase și arcuite deasupra ochilor de muță coaptă, ca două fuioare căzute în cerneală. Imbujorat la față, ca o față prinsă cu minciuna.

Ce fiicău frumos, — ispită de mai târziu, — s'ar fi ales din acest copil al nimănu, dacă ar fi avut norocul de-o mână de mamă, care să-l fi obicinuit de mic cu apă, săpunul, pieptul și foarfecel ! De ăstea fugea Cucu, ca dracul de tămâie și se temea ca bolnavul de cuțitul medicului.

Când îi venea rândul la spălat, trebuia să-l țină zece și să-l spele unul și țipa, ca purcelul sub cuțitul măcelarului. Iar când scăpa din mâini, o tulea încătrău și duceau picioarele, înforcându-se abia când își uita chinul sau îl nelinștea foamea.

Dar nu era numai acesta beteșugul lui Cucu. Mai avea unul și mai greu : cartea și școala.

Dacă la spălat, îi mai săpuneau și pe nevrute, la carte nu era putere în lume, să-l poată face s'o priceapă și s'o îndrăgească. Un sămbure de voință încolțise în el, dar pricepera îi era egală cu a melcului. Cucu înțelegea toate lucrurile pe dos. Dacă i s'ar fi arătat o literă de-o mie de ori, de-o mie de ori o scria în altă formă, cum îi venea lui la socoteală și nu cum trebuia să fie. După multă stăruință zadarnică, Cucu, — în urma unui examen medical, — a primit certificatul de întârziat la minte, deci needucabil.

Dar Cucu nu putea fi lăsat la voia întâmplării și'n grija destinului. Trebuia sălăit să lucreze și el ceva, să se obicinuiască cu o muncă, cât de mică și neînsemnată. Până să i-se găsească una, potrivită puterii lui intelectuale, i s'a dat slujba de ajutor în bucătăria Institutului. Mai târziu, i s'a mai adăugat una : să îngrijească de Zorel, câinele secretarului din Institut.

Când i s'a pus lui Cucu șorțul alb de bucătar după gât, îl podidiră lacrimi'e, că abia îi ajunse șorțul să și-le usuce. Nu

era roua durerii, ei părăul fericirii, care-și ieșea din alvie. Revănit din zguduirea bucuriei, se repezea la treburile, ca vrabia la grăunțele ariei. Intetea focul de se clătinau oalele de dogorea, și despoia cartofii de coajă, c'o îndemănare de față deșteaptă și harnică, când îi sunt peștorii în casă.

Acum, nu se mai plângea bucătăreasa, că n'are cine-î crăpa și aduce lemne din șopron. Cucu îi cetea în ochi și-î îngrămădea cele de lipsă la îndemână.

Apoi Zorel apucase zile fericite, cum n'a trăit semen de-al lui. De cum a ajuns pe mâna lui Cucu, nu s'au mai isprăvit zgânciurile și ciolanele din trocuța-i de lemn. I-se schimbă apa la fiecare ceas, iar palele din pat i-se împrosătau zilnic. Ajunse Zorel zile bune, că făcuse o spinare, să poși dormi pe ea.

Între Cucu și Zorel se înfiripase o prietenie, vrednică de poveste, chiar pentru oameni mari.

Dimineața, când deschidea Cucu ochii, gândul îi fugea la Zorel. Se'mbrăca și așa la prietenul, care-l aștepta la scară, mișcând din ochi și fluturând din codița-i flocoasă. Zorel își simțea ucrotitorul de departe. Pe când, altor copii nule da multă atenție, când simțea pașii binefăcătorului, urca scările, îi ieșea înaintea, îi sărea în piept, se gudura, îi lingea mâinile, se da de-a berbeleacul în semn de bucurie.

Câte nu-i spunea Cucu, mergând alături, privind-se în ochi, de-alungul ogrăzii, până ce-i vâra capul în cureaua lanțului!

— „Cum ai dormit Zolel? Cucu nu putea pronunța pe r, ca un copil, când scapă din leagăn.

— „Unde-ai umblat Zolel?”

— „Aduce Cucu mâncare lui Zolel?”

Și Zorel mișca din coadă, răspunzând, că e fericit, că toate sunt bune, așa cum sunt.

Într-o zi, Cucu s'a supărat pe Zorel și gata să strice prietenia. Vă puteși închipui, ce nerecunoscător s'a arătat câinele de Zorel, față de Cucu, care aproape înțelegea lucrul, cât și cel dintâlu.

Se scuturase florile merilor și rodul crescuse cât buricul degetului. Cucu a sărit gardul vecinului, de unde se reîntoarse c'un sân de mere, cât alunțele.

— „Na Zolel! Măncă Zolel!”

— „Ți le-a adus Cucu, Zolel!”

Dar câinele de Zorel și-a bătut joc de dragostea prietenului, le-a mirosit, pipăindu-le cu lăbușă, dar limba pe ele n'a pus-o.

— „Nu mânzi Zorel ? Nu ? No stai, tu, că să supală Cucu pe tine“...

Și dobitocul de Zorel își flutura coada, ca și când nu s'ar fi întâmplat nimic. Pe când Cucu se fărâmițea de ciudă...

*

Intr'un amurg de vară îmbălsamată, când văzduhul era încărcat de mirosul fânului cosit, toată suflarea din Institut vorbea pe șoptite, că Zorel de două zile n'a luat mâncare și apă în gură. Lumea copiilor părea speriată și vestea luase proporția unei mari nenorociri. Cucu se făcuse chip de ceară. Ceasuri întregi stătea lângă tovarășul său, care nu-i mai răspundea din ochi, ca altădată, ci-i ținea înșepenii spre el, ca două rotițe de sticlă pătată.

A patra zi, Cucu și-a găsit prietenul întins și jeapăn, cu ochii deschiși, ca într-o chemare din urmă.

Mult a plâns Cucu această despărțire de totdeauna.

Stăpânul lui Zorel trimise în grabă după hingherul satului să ridice stărvul. Acesta sosise abia după câteva ore, ca omul, care se așteaptă rugat mult, pentru a-și arăta autoritatea. Era slăbăș; ce vreți — deci nu-l putea-i porunci, așa cu mâna goală.

Dar ia mort, de unde nu-l. Stărvul pierise, ca dus de vânt. Se sesizase întreg Institutul. Ba săriră și vecinii în căutarea mortului. Întrebări, cercetări, investigații.

Dar unde-i Cucu ? Nicăiri.

Intr'un târziu s'a deslegat enigma. Cucu și încă doi, de aceeași pănură, traseră cadavrul, pe neobservate, în spre un colț al grădinii. Și acolo între soci, săpară o groapă, așezară mortul și-l dăduă pământului. Când am dat peste ei, stăteau supărați, cu capetele descoperite, în jurul unui mormânt proaspăt, în țărâna căruia se clătina o cruce improvizată din două bețe, legate cu ață.

Cucu își îngropase tovarășul.

Petrea DASCALUL

AUTO-EPIGRAMĂ

Eminescu a fost geniu,
Pe când eu, poet calic;
El scria ce e nimicul
Iară eu, urmând tipicul,
Versuri scriu tot din... nimic.

Ion OPRIȘ

O CLIPĂ

Oprește-te o clipă și m'ascultă.
Cu ochi fierbinți aș vrea să te privesc,
Tu ești mereu aceeași ca altdată,
Eu simt că zi cu zi îmbătrânesc.

În colțul liniștit al unei inimi
Icoanei tale i-am făcut un loc,
Și-adeseori privind-o trăg nădejde
Să pot avea și eu mai mult noroc.

Ași vrea acum să te privesc în taină,
Pe neștiute 'n brațe să te strâng,
Tu să zâmbești de visul fericirii,
Eu să visez, să mă încred, să plâng...

Jertfește pentru mine o scântie
Din dragostea ce 'n sufletul tău porți.
Mi-e inima bolnavă, ostentă,
Întoarce-o de pe drumul celor morți.

Atât ți-am spus, atât aveam pe suflet,
M'am spovedit icoanei cui mă 'nchin.
Și-acum aștept și sper că poate-odată
Și norul se preface în senin.

Ioan BERGHIA

PROVERBE

Am pământul sub picioare,	Noi suntem ca niște baloane
Peste cap boba 'nstelată :	Prea încărcate cu mult lest ;
Bate'n inima-mi și'n lumea toată	De l-am zvârlit pe tot din noi,
Înima cu Dragostea nemuritoare.	Am fi alătura de stele.

*

De ce nu suntem sfinți ?	Eu n'am să pot cuprinde două
Fiindcă ne e teamă să fim sfinți,	lucruri,
Sfânt este cine ar vrea să fie	Fiindcă sunt diametral opuse :
	răstignit A mea nimicnicie omenească,
Alături de Isus cel răstignit.	A Ta dumnezeire'n pieptul meu.

Din Pulberea exilului de (1929),
Domenico GIULIOTTI (n. 1877).

Versione în limba română de
Pimen CONSTANTINESCU

DUMINECA ORTODOXIEI

IDEI DINTR'O CONFERINȚĂ

„Intre înmuriile ei, biserica ortodoxă îl are și pe acesta; „Prea curatulul Tău chip ne închinăm Bunule, cerșind iertarea greșelilor noastre. Mută să fie gura păgânilor, a celor ce nu se închină Prea Sfintei Icoanei Tale celei zugrăvite de Sf. Apostol și Evanghelist Luca, ceiace se cheamă povățuitoare”.

Acesta a fost compus în urma biruinței asupra dușmanilor închinării Sfintelor Icoane.

Printr'un Decret al Împăratului grec, Leon Isaurul, la anul 727 al erei creștine, să interzicea supușilor Imperiului din Răsărit închinarea la Sfintele Icoane. Norodul, surprins și turburat, cu greu putea înțelege o astfel de dispoziție nelegală, ce pornea tocmai dela Împărat.

Patriarhul Constantinopolului de pe acele vremuri, bătrânul Ghermar, ieși pe față la luptă împotriva dispoziției imperiale, glăsuind către norod cu toața tăria și în mod deschis că cine aduce necinste și ocară Icoanei oricărui Sfânt, sau Chipului zugrăvit, acela necinstește și ocărește pe cel închipuit depe ea. Cu dârzenie a mărturisit și Împăratului că nu-și precupește sufletul pentru cinstitele Icoane.

Un astfel de exemplu găsi ecou puternic în sufletele pătrunse de credință, care știură să sufere martiriul pentru cinstirea celor sfinte, alături de fericitul Patriarh, care printr'un decret trebui să sufere închisoare, deoarece încercările Împăratului de a-l atrage nu avuseseră izbândă.

Cu mai multă cruzime pornește contra credincioșilor fiul lui Leon Isaurul, Constantin Copronim. Nici un fel de chin imaginabil nu l-a lăsat nepracticat, închisoare în temniță, tăierea capetelor, aruncarea în mare, scoaterea ochilor, tăierea limbilor sau arderea pe grătar.

Din fericire barbaria a încetat curând, căci împăratul n'a mai avut viață lungă, iar soția lui, împărăteasa și binecuvântata Irina, adună sobor de arhierii și părinți, 360 de reprezentanți ai clerului, la biserica Sfintei Sofii din Nicea, unde, revenind o mare parte din cei ce erau în contra Icoanelor, au hotărât cu toții cinstirea lor și frumusețea gestului de a le tămăia și a le aprinde lumânări.

Acasă dreaptă hotărâre a fost însă nesocotită, căci lupta contra Icoanelor mai dură vre-o 50 de ani, până când împăratul Theofil, cel mai crud persecutor al cinstirii Icoanelor, se prăbuși sub chinuri groaznice și în ultimele clipe ale zădărniciului suferinții trebui, îndemnat de sluga sa, să sărute o iconiță ce-i atârna la piept, prin care dobândind ușurare putu să vadă puterea Sfintelor Icoane.

Și acum la moartea lui, împărăteasa Teodora, binecredincioasa lui soție, ca și împărăteasa Irina la moartea lui Constantin Copronim, — adună sobor de părinți în Constantinopol și în prezența lor sărută, ea mai întâi, icoana Maicii Domnului, pe care o purta la gât.

Această restabilire a icoanelor, de atunci și până azi, se prăznuiește în această zi însemnată de toată ortodoximea, numindu-se „Dumineca Ortodoxiei”. De atunci și până acum venerarea icoanelor sfinte are loc cinste în pletatea ortodoxă, căci adevăratul ortodox nu se poate despărți de icoana ce îl călăuzește și căreia îndreasează rugăciunile, mai cu seamă de câte ori se află în ținuturi străine.

Icoana este reprezentarea lui Dumnezeu în om, pe care l-a făcut după asemănarea sa, o reprezentare prin revelațiune. După cum Evanghelia este reprezentarea prin cuvânt a vieții Mântuitorului, tot așa icoanele sunt reprezentări prin imagini revelate.

În aceste imagini, ce sunt apariții ale lui Hristos și sfinților pentru primirea rugăciunilor credincioșilor, nu trebuie să vedem trupul lui Hristos, pe care cu toții îl simțim în pâinea împărțășaniei.

În fața icoanei, când ne rugăm, ne închipuim că ne adresăm sfântului ce ea reprezintă, dar icoana rămâne un obiect fără să fie idol sau fetiș.

Caracterului concret al sentimentului religios se datorește trebuința de a avea înaintea ta o icoană prin care ai impresia că ești mai aproape de cel pe care îl chemi în ruga ta.

Și dacă această icoană n'ar avea harul pe care biserica l-a chemat prin sfințirea ce se face după îndelungă rugăciuni, atunci n'ar răspunde cerinței sufletului nostru. Grație binecuvântării icoanei, se stabilește legătura dintre cel reprezentat și chipul de care noi suntem mai aproape și prin care putem realiza în taină tainică cu divinitatea.

Prin prezența harului, icoana poate să aducă ajutor și așa se explică puterea miraculoasă ce i se atribuie, putere pe care un le au manifestat-o în atâtea împrejurări grele din viața unui om. Alături de tradiția orală, scrisă sau monumentală, icoana este un aspect al tradiției bisericești. Și dacă viziunile duhovnicești acordate unui credincios ales pot da naștere unei icoane, aceasta apoi servește de model pentru copii.

În forma corectă a icoanei este o contemplare religioasă, este o revelație sub aspect artistic.

Viziunile lumii spirituale, îmbrăcate în formă artistică, ne vorbesc prin simbolurile culorilor și liniilor ce primesc o valoare excepțională și care variază după inspirația și spiritul creator.

În această situație, prin mijlocul artei, a artei simbolice, putem avea o viziune, o cunoaștere a lui Dumnezeu; de aceea

nu e de ajuns un spirit și un talent, ci făuritorul unei icoane, pe lângă chemarea de artist, trebuie să fie dublat de un teolog contemplativ. Izolate una de alta, arta și teologia n'ar putea să creeze o icoană, căci adevărata pictură de icoane este arta cea mai rară și grea pentru care Dumnezeu excepțional le trimite.

Pictura icoanelor este severă, serioasă, ascetică și poate părea seacă, la fel cu orice artă înaltă și pură.

Patria artistică a icoanei creștine este Bizanțul, moștenitor și continuator al Greciei antice, cărui îi datorăm și noi Români comoara mănăstirilor și bisericilor vechi.

Și într'adevăr ce artist minunat, cu adevărat inspirație divină trebuie să fi avut cel ce a putut, cu pana lui mălăstră, să nelase icoanele din Voronețul Bucovinei, icoane de o valoare înapreciabilă, pentru care vin din cele mai depărtate colțuri ale lumii cunoscătorii, să ne fericească de norocul de a poseda splendorile a căror taină nimeni dintre artiștii moderni nu o poate deslega !

Despre finețea, compoziția artistică, coloritul și vraja acelor icoane, iață ce spun cunoscătorii :

Strygowski : În văile părăsite ale Bucovinei sunt comori de artă, cum nu se mai întâlnesc nicăieri pe lume... Pe pereții exteriori ai bisericilor din Sucevița, Voroneț, Mănăstirea Humorului, Vatra Moldoviței etc., se văd acele icoane ale bisericii ortodoxe care te răpesc cu totul și carecu culorile lor vii, privite de departe, îți fac impresia unui covor persan. Așa mândrie nu întâlnești alurea.

Și această bogăție de culori te stăpânește și mai mult în interiorul bisericilor, unde i se adaugă luciul abundent al aurului, pe care câteva raze discrete de soare, pătrunzând prin ferestre, îi ridică la un puternic efect artistic.

P. Henry : Epoca între domnia lui Petru Rareș și aceea a Movileștilor este epoca strălucită a picturii moldovenești, urmând apogeul arhitecturii sub Ștefan cel Mare.

Nu cunosc nimic mai frumos decât nuanțele imensului arbore care acopere tot peretele de sud dela Voroneț, cu cele două culori dominante, verdele și albastrul, care formează — oricât de surprinzătoare ar părea această asemănare — cel mai mare covor pe care-l poți visa. Nu cunosc nimic mai somptuos și în acelaș timp mai dulce pentru ochi, decât aurul și azurul judecății din urmă de la Voroneț.

Cine ar mai putea tăgădui azi valoarea creștină a icoanelor în lumea noastră ortodoxă ? Dar am văzut, privitor la persecuțiunea în contra lor, că au trebuit să fie două femei, mari împărătese, Irina care a adunat 366 părinți la Niceea și Teodora la Constantinopol, pentru că înțelegerea lor înaltă să poată restabili în două epoci cinstirea Sfințelor icoane și să contribuie așa de mult la triumful ortodoxiei.

În sufletul sensibil al femeii, chestiunile spirituale gă-

sesc o puternică rezonanță, care îi sporește sentimentele de iubire de aproapele, de jertfă și devotament pentru bine și frumos.

Banul văduvei din Evangheliile simbolizează valoarea jertfei, după curățirea inimii, Maria din Magdala pocăința și devotamentul, Samariteanca de la fântâna lui Iacob însuflețirea pentru noua evangheliile.

Și în vreme ce statornicia bărbaților, — nouă la grea încercare pe când cortegiul se îndrepta spre locul răstignirii Mântuitorului, căzuse, — femeile, cum a fost Veronica, pe năframa căreia s'a imprimat chipul îndurerat al lui Isus, femeile, disprețuitoare și sfidătoare a ori căror primejdii, nu s'au despărțit o clipă de învățătorul pe care nu-l puteau trăda, pentru că promisese de la El o viață nouă, plină de înțeleșuri înalte și cu perspective fără zare.

Mironosițele înfăptuiau dovada adâncului eroism moral, fără de care viața nu are nici un înțeles.

Nu se putea ca gestul lor să nu le impună gloatei și fașșilor, prin superba seninătate cu care înfruntau furtuna. Și în dimineața unică, în sublima dimineața a învierii Mântuitorului lumii, tot mironosițele au alergat să ungă trupul plin de răni și, ca o răsplată pentru neșarmuritul devotament, Isus, Mariei Magdalena i-a dat solia de a spune lumii că a înviat.

Creștinismul înfățișează o mare și aurită carte de minunate chipuri de femei. Unele au dus ștafetele apostolice la comunitate, ca diaconeasa Ioba din Corint; altele, ca fiicele apostolului Filip, au îngrijit bolnavii; unele au făcut din casele lor din Roma, Corint și Efes, temple de largă religie; altele, din strălucite familii de împărași, ca Flavia, au îngrijit de creștinii săraci; altele au fost martire.

Ortodoxia a frânt lanțurile sclaviei în care era ținută femeea și a pus între soț și soție legătura indisolubilă a dragostei care este între Hristos și Biserica sa.

Femeea creștină are conștiința limpede a datoriei față de Ortodoxie, ceea ce a făcut ca în anul 1910 sufletul femeilor române să se cutremure în fața curentelor de înstrăinare a generațiilor tinere, printr'o educație anticreștină și antinațională.

Intr'o vreme de grave frământări, când Biserica noastră era puternic lovită de ofensiva catolicilor, când mirajul culturii străine atrăgea fiecele familiilor distinse, pentru a le depărta de legea și sufletul neamului nostru, atunci când nu toți întrezăreau mărirea vremurilor ce aveau să vină, — femeile române din vechiul regat, conduse de voință superioară, au hotărât creșterea și pregătirea copiilor în datinile poporului român. Atuncea, Regele Carol I, dându-și seama de importanța acestei manifestări, a putut scrie în memoriile sale: „Conștiința ortodoxă începe să se trezească“.

Iar, în vremea lui Vlaicu Vodă, vicleniei Doamnei Clara, ce în numele progresului căuta să înlocuiască ortodoxismul prin

cr dința papistăsească, boerii noștri i-au răspuns astfel :

„Nu se sfărâmă veacurile ce-au trecut !

Și cu veacurile acelea datina ni s'a făcut.

Doamnă, datina străbună e mai mult decât o legă.

Domnul ce-și cunoaște țara, din chiar traiul ei culege

Obiceiuri de tot felul, trebuințe de-orice soi,

Năzuințe, doruri, vise, ure, patime, nevoi.

El le cerne, le frământă, le topește, le strecoară

Și le toarnă ca'ntr'o matcă'n cuvântarea-i către țară.

Din aceste vorbe 'nalte ale domnilor români,

Timp de veacuri, neamul țese datina d'la bătrâni.

Pruncul, dela sân o soarbe'n fiecare strop de lapte,

Leagănul, în care doarme, i-o șoptește'n blânde șoapte.

I-o mai spune vechiul basmu de bunică povestit ;

Doina lung i-o cântă'n frunză când e vă sta de iubit ;

Arcul, ghioaga din perete, pururi i-o aduc aminte ;

O citește'n pomenirea de pe lespezi de morminte !

Și sub pajura cu cruce, desmierdându-și visul său,

Săfletul i-o face una cu credința 'n Dumnezeu”.

(Alex. Davilla, Vlaicu Vodă, actul IV, sc. VI.)

Tot așa, urmând pilda domnițelor române care topeau bijuteriile pentru nevoile țării, un grup de distinse Doamne, sub președenția Anastasiei Fil pescu, au pus bazele Societății Ortodoxe Naționale a Femeliilor Române, care este astăzi fala virtuților feminine.

Și astfel, dorind să desvolte sentimentul patriotic și religios în pregătirea copil lor pentru ceasul sfânt al Unirii, au întemeiat o mulțime de locașuri de cultură națională de toate gradele, dela grădinițe de copii și până la treptele superioare ale învățămîntului, pentruca fem.ea română să fie pregătită cu toate însușirile de mamă și soție și cu toate cunoștințele cerute astăzi pentru lupta aprigă a vieții.

În 1912 s'a inaugurat Institutul din strada cu nume simbolic „Principatele Unite” și nu știu dacă vreodată elevilor unei școli li s'au procurat clipe mai impresionante și mai înălțătoare decât acelea pe care noi, primele eleve, le-am trăit.

Venerabila Anastasia Filipescu, alături de prințesa Elisabeta de atunci și de Mitropolitul țării, — care ne împărțea cărțile de rugăciune, — cu toții luând parte la serbarea noastră, — ne priveau cu atâta mândrie și încredere în destinul nostru și prin urmare și al Patriei...

Școala, deși era condusă de distinse directoare de studii și avea un corp didactic așa de ales, era totuși, zi de zi aproape, vizitată de doamnele din Comitetul societății, — care prin conversațiile cu elevele, prin prezența lor la masă și de multe ori în orele de recreație ne făceau să le admirăm din suflet adevărata lor noblețe românească.

De atunci mi s'au sădit în suflet figura impunătoare a d-nei Sturza, energetică și dulce totodată a d-rei Odobescu, înfinit de blândă și mângâietoare a d-nei Zoe Râmniceanu și cea mai autentică figură a vechei noastre boeri, principesa Alexandrina Cantacuzino, care militărie a luat cârma societății.

Atunci când țara s'a aruncat în vâlmășagul focului care trebuia să-i aducă unitatea națională, școalele ortodoxe au fost numaidecât transformate în spitale.

Grija conducătoarelor, devenite surori de caritate, a fost atunci mai presus de orice laudă.

În clipele grele ce ne-au fost hărăzite, poate ca o încercare și pentru ca triumful final să aibă mai multă măreție, în acele momente de grea cumpănă, când nimări nu știa ce cale să mai apuce, asemenea eroicelor femei ce nu s'au despărțit de Măritorul în ultimele lui clipe de tortură, — femeile române, întărite cu puteri binefăcătoare și neșovăelnice, au arătat cum trebuie să-și facă datoria. Membrele societății rămase în teritoriul ocupat au luat sub îngrijirea lor pe răniții rămași fără ocrotire, ducându-i pe la casele lor, prin instituții ortodoxe, chiar prin case particulare, iar după însănătoșire, echipându-l și pregătindu-l sufleteste pentru victoria finală.

Și dacă germanii s'au îndurat să nu distrugă clopotele istorice ale bisericilor Capitalei, aceasta se datorește mai ales intervenției înaltelor doamne, care n'au cruțat nimic pentru salvarea monumentelor, — în care se închegase sufletul creștin al vechilor cetăți.

S'au organizat cantine populare care au hrănit două mil de suflete ; conferințe populare n'au încetat a se ține în toate cartierele unde nădejdea era mai puțină, bibliotecile populare au fost deschise. În acele clipe grele, școlile Societății Ortodoxe au fost singurele școli particulare românești care au funcționat fără răgaz. Când sfântul Dumitru fusese răpit de Bulgari în timpul nopții, Mitropolitul tot la Societatea Ortodoxă a recurs pentru a pune în mișcare reprezentanții guvernului român, care nu volau să trezească în miezul nopții pe mareșalul Mackensen.

Când au fost readuse moaștele, s'a organizat o primire care a impus chiar dușmanilor noștri.

Celelalte membre, plecate în Moldova, au înființat la Iași secțiunea „Ocrotirea orfanilor de războiu a Societății Ortodoxe naționale a femeilor române”, dând astfel naștere „Societății orfanilor de războiu“.

Iar când dangătul clopotelor a vestit marea bucurie a biruinței și a erei noi, Societatea Ortodoxă și a continuat menirea ei națională, înfăptuind până în prezent baza mauzoleului și Mărășești și ridicarea catedralei din Cluj, prin colaborarea fecundă cu Sf. Sinod ortodox din Capitala Ardealului.

Trecând prin două războaie și luplând cu greutate neînchipte, cu indiferența unora sau reaua voință a altora, izbucniște și azi să reverse valuri de lumină, fie prin zecile de instituții de cultură națională, ce dau anual creștere românească atâtor mii de elevi, multe din ele fiind bursiere, fie prin mii de volume ce s'au trimis în Basarabia.

Premii frumoase s'au dat pentru scrieri de propagandă religioasă și pentru cea mai bună lucrare de muzică bisericească.

În anul 1924 Institutul din str. Principatele Unite a avut cinstea să primească binecuvântarea Prea fericitului Patriarh al Ierusalimului, care i-a conferit totodată Marea Cruce a Sfântului Mormânt. Activitatea societății, în proporții mai mici, se desfășoară și în cele vreo patruzeci de filiale, mai vechi sau mai recent înființate.

În Sibiu răspânditor de cultură națională și de îndrumare religioasă, din anul 1923, când a venit d-na Cantacuzino aici, s'a înființat filiala de sub conducerea entuziasă a d-nei prof. Eugenia Tordșanu.

Activitatea desfășurată până acum constă în: a) Ținerea de conferințe cu subiecte evanghelice în postul Crăciunului și Paștelui; b) împărțirea de cărți religioase ca premii elevilor care se disting la conduită și la studiul moralei; c) Ajutarea cu bani a clădirii noilor biserici ortodoxe; d) Ajutarea șomerilor; e) Organizarea serbării pentru „Ziua Mamii”, prin care să întărească mândria acestui apostolat sfințit de Dumnezeu; f) participarea la toate comemorările și serbările naționale.

În afară de acestea, de doi ani funcționează, în localul liceului de fete „Domnița Ileana”, cantina elevilor lipsite de mijloace, cu care scop s'a dat de pildă serata de luna trecută. (Aducempe această cale mulțumiri călduroase tu uror binevoitorilor și în special d-lui general comandant Economu, pentru felul cum știe să-și dea obolul la înfaptuirea operelor de caritate și cultură naționale).

Și ce puțin am făcut până acum — zice d-na Cantacuzino, — dacă ne gândim că în viața socială și familială se dovedește așa de puțin lipsă de direcție morală și de supraveghere din partea părinților pentru copiii lor.

Alături de activitatea comitetului central, I. Bureștii s'a înfiripat Secțiunea fostelor elevi, la 15 Mai 1926, pentru a strânge legăturile de prietenie între fostele elevi și, prin armonia lor, să mădieze, spre cîmbinului, sufletele tinerelor generații.

Au început prin a se interesa de grădiniile de copii, unde au distribuit medicamentele care să întărească trupurile celor frați, iar la marile sărbători au împărțit daruri, jucării și dulciuri la spitalul de copii și la spitalul Pantelimon.

Un cor formt din aceste membre a cântat în galoanele bolnavilor „Cristos a înviat”, aducând astfel cu ele cuvinte de

viață pentru cei trudiți. Aceste fiice ale ortodoxiei au înțeles că prima datorie a unei femei este să se plece la toate durerile. De aceea, un bătrân bolnav a putut scrie d-nei Cantacuzino : „O, doamnă, ne-ați trimis fetele dv. și noi, care credeam că numai moartea ne așteaptă, am simțit că mai pot fi și pentru noi clipe de bucurie“.

Iar acum, când sufletul evlavios de odinioară devine nepăsător în ale credinței și prea egoist în raporturile sociale, când asistăm la un proces de desagregare socială cu urmări dezaastroase pentru neamul nostru, când idel fantastice de înlocuirea religiei din școli trec prin mințile deia care se așteaptă mai multă lumină, și când diferite secte caută să zăpăcească conștiința bieților oameni, mai putem oare rămâne în neactivitate ?

Deși un vechiu dicton zice că Românul nu-și schimbă legea, trebuie totuși să ne dăm toată silința pentru zădărnicierea emisarilor străini, care caută să răzvrătească sufletul poporului nostru.

În aceste clipe nu trebuie să uităm că noi re-am încheiat ca neam pînă într'un singur factor— prin credință !

Și, la unul din congresele societății, reprezentantul Ministerului Cultelor spunea: Dacă ne-am încheiat ca neam, adică am creat ceva, fie în artă, fie în cultură, dacă într'o carte, într'un vers, am dat ceva dintr'al nostru, aceasta se datorește ortodoxiei; dacă undeva, la o răscruce de drum, stă o troiță, dacă se vede cumpăna unei fântăni, dacă s'au ridicat spitale, dacă s'au făcut școli, dacă s'a împărțit dreptate în țara aceasta, să nu uităm că toate au pornit din religie și din ortodoxie. Pentru că înainte nu erau legi de solidaritate socială, nu se ridicau chestiuni de drept național, ci numai prin vechea credință ortodoxă s'au creat toate acestea. Pravilele noastre n'au fost altceva decât credința noastră, iar în vremurile grele, când a fost să ne apărăm, tot așa ne-am apărat sub umbra crucii și am pornit totdeauna întâi ca credință și apoi ca națiune...

Astăzi credința este un element conștient și *conștiința națională* este un factor conștient ca și cel religios, dar în trecut n'a fost așa, ci conștiința națională a trăit inconștient prin religie. Ca atare, nu putem despărți ortodoxia de înășiși ființa națiunii noastre.

Astăzi a venit clipa de a ne cuceri dreptul la originalitate, la viața noastră proprie ; și o altă bază pentru aceasta nu este decât credința noastră ortodoxă și latinitatea noastră. Acesta este singurul nostru fel de a ne prezenta în istorie, de a ne zmulge din umanitate dreptul la o romanitate. Deci : latinitate, dacoromnitate și ortodoxie.

Noi n'am venit pînă acum în cultura universală decât acele capitole care poartă cu dănsels crucea ortodoxiei. Unde ne-am prezentat : în artă, în pictură, în sculptură, - arta noastră poartă frânturi din sufletul ortodox. Artă bisericască, mănăs-

firească, creată de noi, este aceea care a creat și originalitatea culturii românești. De aceea cultura românească, dacă vrea să existe și să albe drept la originalitate, trebuie să se îmbine mereu cu această ortodoxie.

De aceea opera Societății Ortodoxe Naționale a Femeilor Române nu face decât să reprezinte sub această formă, acest drept legitim la originalitatea culturii noastre.

Și, în ciuda tuturor încercărilor de distrugere sau slăbire a ortodoxismului, el va dura întotdeauna prin vraja pe care nici o credință nu ne-o mai poate da. Datorită ei, femeile române vor păstra moștenirea sfântă, contribuind astfel la pregătirea curată și conștientă a generațiilor de mâine.

Vera ȘTEFĂNESCU

TIMPUL

Când seara, plictisit, mă duc spre casă
După o zi de muncă sau plimbare,
Văd patul care ar trebui să-mi fie alinare,
Ca totdeauna, gol,
În nemîșcare.
În camera obișnuită, încoloră,
Deși încerc să mă gândesc la altceva,
Un ger îmi împresoară inima.

De geaba mi-amintesc
Că ieri te 'mbrățișam cu foc altundeva,
Sau că și mâine te-oi îmbrățișa...

Ci cu tristeță fără seamăn mă gândesc
La noaptea *asta* și în patul *ăsta*,
La noaptea ce va trece văduvită, 'ntunecată,
Iar după ce va trece,
Nu-mi va reda-o nimeni, niciodată,
Și mâine-am să mă văd silî
Să rup din calendar o nouă filă,
Ca mie să mi rămână ironia
De a fi dăruit o zi mai uult
Timpului.

TÂRZIU

In noapte se aude un dangăt ca de clopot,
Băjăi ce vor s'anunțe că ora e târzie;
Văzduhul se frământă și flecare ropot
Pătrunde în tot corpul și 'n inima-mi pustie.

Intreaga mea ființă în noaptea blestemată
Cuprinsă-i de fiorul ce lunecă prin aier
Pe aripe nocturne, de zgomot e purtată
Pierzându-se 'n văzduhul de dangăt și de vaier.

Și toți aceia care simțit au cu putere
Delirul desnădejdei, cel plin de dor și jale,
Acei ce încercat-au amarnică durere,
Aceia se 'nfioară, când trec pe-această cale.

Târziu în bezna nopții, când dangătul s'a stins,
Zadarnic vreau cu gândul să pot pătrunde-acum,
Când și de dor și jale, mi-e sufletul cuprins...
Invins, mă plec și nu 'ncerc să mai pornesc la drum...

BCU Cluj / Central University of Bucharest Ioan SÂNDULESCU

NEVROZĂ

Tot sufletul zenitului greu
Il simt că m'apasă pe umăr
Și țeasta mă strânge mereu,
În geamăt clipele număr.

Din suflet, uscat sarcofag
De simțuri seci și morbide,
Strecor pe ascuns în șirag
Venin în forme hibride.

Genunchii îmi scârție-ades
Ca lemn ortopedic neuns
Și nu pot în lume să ies...

Stau ziua întreagă ascuns,
Iar când luna răsare viori
În noapte alerg înapoi.

Petre IRIMESCU

ACADEMIEI ROMANE

Acadèmie străbună,
Chiar un premiu de trei lei
De mi-ai da, eu într'o lună
Te-aş înmormânta cu ei.

REVISTA BRAŞOVUL LITERAR

E un templu, un altar,
Cu poveşti, romane, snoave,
O comoară de braşoave.

CONSACRAREA POETULUI
CINCINAT

Cincinat
Consacrat ;
Ca urmări,
Lumânări.

COMOARA REGELUI
DROMICHET

A găsit-o un poet.
Dând-o la Academie,
S'a văzut că-l de hârtie.

LE TRÉSOR DU ROI
DROMIKETE

Ton trésor, Roi Dromikète,
Fut trouvé par un poète.
Les savants ont constaté
Qu'il renferme du papier.

LA STATUIA LUI COŞBUC

Dragul meu poet Coşbuc,
Tot priveşti ca un năuc.
Vezi ce'nseamnă România?
Ţi-au furat şi pălăria!

LA STATUA DI COŞBUC
A SIBIU

Tu stai pensando, o, Coşbuc
Ne son sicuro, hai cervello.
Ma pensi forse allo scultore
Che t'ha rubato il cappello ?

BALONAŞE DE SĂPUN
— de Geer Patrik —

Balonaşu-ţi de săpun
E fantastic — ce să-ţi spun ?
In neant ca să nu zboare,
Leagă-l cu otgon şi fiare.

GOETHE

Celui ce nu vrea mai multe reviste
în Sibiu

*Licht, mehr Licht, ne-ai spus
în şoapte.*

Mulţi şi-au înţeles troparul,
Căci în fiecare noapte
Strâng în braţe felinarul.

AŢISTUL ŞI POEZIA

Azi un ofiţer de aţă
A ajuns poet „de rang”,
Încât i-aş schimba galonul
Mai vizibil într'un ştreang.

COPIII ÎN LITERATURĂ

— articol de M. Dragomirescu —

Postim la Conu Mihalache,
Ar vrea acum să ne'nveje
Ce nici bunica nu 'ndrăznise :
Copilării la bătrâneţe!

INFLAȚIA ROMANELOR

Prefererți cu foți romanul
Printre genuri literare.
El vă amintește anul
Când ciupești pe servitoare...

CÂNTECUL DENTISTULUI

Deși la plămădiri de oameni
Nu intervin decât părinți,
La mulți contribuiesc dentiștii
Punându-le în gură dinții.

EXAMENUL MAGISTRAȚILOR

Cum să nu mâncăm cârnații
Azi în mii și mii de rale,
Când în Ilfov magistrații
Sunt cu 6 la dreptate?

CREZUL dlui A. C. CUZA

Rege, Țară și Cris'os,
Sunt doar crezul tău duios.
Țară 'ns'amnă toți golani,
Y compris, deci, ș' jidani!..

INTERVIEW CU P. CCARD

Ce s'ar face Mihalache,
De-ar cădea dintr'un balon,
Când nu știe chinezește
Să le strige nici pardon?

TALENTUL dlui N. TITULESCU

Parî un mendarin chinez,
Ai în gură trr francez,
Ești înalt ca o g'rafă,
Diplomat ca o caiasă;
Fost la Ligă președinte,
Mergi cu slânga... înnalte.

Râzi prea mult, ca un Român,
Ca musealii ești de spân.
Ori că vorba mea-i pe dos,
Ori că tu ești heimatlos!

TĂCEREA dlui I. MANIU

Vorba Manes, la plural,
Zei morți era — cum știu;
Dar la singular cuvântul
Cum ar fi făcut?—Maniu!

DUBLA PERSONALITATE

A dlui N. JORGA.

Ca prim ministru n'am fost Eu
Cum nu îmi văd în soare ceafa.
In schimb am fost un paraleu,
Când încasam la lună, leaf'.

DECLARAȚIA dlui CONST.

ARGÊTOIANU

Conu Titi, Maiestate,
Are mâinile legate;
Il vedem cu pipa 'n gură;
Iată, deci, că el nu fură.

CONTELUI APPONY ALBERT

Ce rău făcutu-ți-am eu jic,
Să nu ne mai iubim ca frații;
Că ieri priveam de dincolo,
Iar azi de dincoace Carpiții?

TESTAMENT

De mă va'ngھیی pământu',
De mă vor preface'n scrum,
Epitaf aș vrea cuvântul:
Judex fui — Homo sum.

Dem. Pand. POPESCU

MANASTIREA DRAGOMIRNA

Într'un nou de praf, Suceava, capitala puternică de odinioară a lui Ștefan Voievod, se pierde în urmă...

Conduse de părintele Coclici, ne îndreptăm spre mănăstirea Dragomirna, zidită în 1602 de călugărul Atanasie Krimca.

O cale de aproape un km. duce din drum până la mănăstirea cu aspect de cetate medievală, înconjurată cu ziduri groase, în formă pătrată, având cinci turnuri de apărare, înalte și crenelate.

Pe zidurile învechite se mai văd încă, în unele locuri, urmele luptelor ce au avut loc în secolul al XVII-lea.

Întrăm printr'o poartă mare de fier, acoperită cu flori și inscripții slavonești.

Dealungul zidurilor se află chiliele călugărilor, curate și văruite.

Starețul mănăstirii, după spusel: părintelui, este un rus din Crimeea; de altfel, mai toți călugării sunt ruși.

Din când în când, câte un călugăr trece pe lângă noi, privind-ne cu un zâmbet jovial de bună venire; așii ne privesc din depărtare cu curiozitate.

Din biserică, străbate până la noi o voce minunăță, ce răsună până departe.

Un călugăr cu păr roșcat, ochi verzi și accent străin, ne conduce spre biserică, până la venirea părintelui stareț, dându-ne explicațiile despre trecutul bisericii și al mănăstirii.

Biserica are în arhitectura ei influență caucaziană și a fost zidită în același timp în care Petre Șchiopul a zidit Galata.

Nu se mai păstrează pictură decât în naos; pronaosul este vărut. Dealungul pereților se află icoane, cu picturi aproape ștersă și strane vechi, sculptate și încrustate cu inscripții slavonești.

Cu sfârșitul veacului al XVI-lea, se termină epoca de aur a picturii moldovenești; Dragomirna introduce elemente orientale, armeno-georgiene și rusești.

Pictura de aici are detalii mai naturaliste ca gesturi, expresii și costume populare ce se găsesc în Rusia, de pildă la școala din Novgorod de prin veacul al XV-lea.

Elementele și înrâuririle acestea nu modifică pictura moldovenească.

Se introduc în cursul secolului al XVI-lea alte elemente mai variate, care contribuie și ele a rupe continuitatea și a

da picturii moldovene aspecte noi; este totuși o eră de calitate artistică mai scăzută, o epocă de decadență care începe.

În altar, un călugăr mai în vârstă slujește; în strane, de ambele părți, călugării acompaniază slujba. Glasul unui călugăr cu plete lungi, negre, răsună puternic, fermecându-ne.

Icoanele vechi din pronaos datează din veacul al XVII-lea; câteva sunt dăruite de starețul ziditor Atanasie Krimca.

O icoană a Maicii Domnului, aproape ștearsă, dar destul de bine păstrată, a fost adusă din Constantinopol și dăruită, mănăstirii, cu câteva secole în urmă.

În pridvor se află mormântul, cu inscripții șterse, al lui Atanasie Krimca, precum și mormintele altor stareți.

La dreapta bisericii se află o fântână din secolul al XVIII-lea foarte adâncă, pictată cu scene religioase, copilăresc executate.

Starețul sosit de la câmp se gândește să ne conducă la muzeul mănăstirii.

În muzeu se află, între obiectele sfinte, un sfânt aier din secolul al XVI-lea, lucrat cu fir de aur și împodobit cu câteva pietre scumpe.

Admirăm un Năbidernic lucrat cu măiestrie de Oana, fiica din flori a lui Ștefan cel Mare.

Adevărata bogăție a muzeului o formează însă evangheliile din veacul al XVI-lea și XVII-lea; legate în aur și argint, sunt scrise în slavonește pe foi de pergament. În secolul al XVII-lea și XVIII-lea era aici o școală de călugări, care copiau și transcriau textele sfinte pentru curtea domnească. Un călugăr ne traduce testamentul Bibliei scris de Atanasie Krimca, ce dăruiește cartea mănăstirii pentru păstrare, afurisind pe acela care o va înstrăina sau o va fura, să ardă în focurile gheenei.

Aici se mai află rămășițe de haine domnești foarte bine păstrate, icoane vechi bizantine, cruci încrustate cu numele donatorilor.

Ne întoarcem, însoțite de stareț și părintele Coclic, la mașină. Nouri lungi și subțiri se aștern din înaltul cerului siniliu până în zarea apuseană, ca treptele de marmoră ale palatelor din basme. În gloria luminilor, ca în para unor torțe înălțate de brațele curtenilor, tresar și pier. O rândunică poate — și soarele apune dinco' de culme.

Cu păreri de rău ne despărțim, fufurând în urmă semne de adio-

Florica BĂDIȚOIU, cl. VI., L.D I.

ZAHARIA STANCU, ANTOLOGIA POEZIILOR TINERI

Cu 55 chipuri de Margareta STERIAN și o post-fajă de Ion PILLAT. București, Fundația pentru literatură și artă „Regele Carol II”, pp. 300, lei 60.
(Col. „Scriitorii români contemporani”)

Evenimentul cel mai de seamă al acestui an va rămâne fără îndoială inaugurarea editurii „Fundației Regale”, ce s'a dovedit până acum extrem de activă.

S'au tipărit, în afară de luna „Revistă a Fundațiilor Regale” — cea mai voluminoasă și mai punctuală revistă românească, — zeci de cărți, grupate în bibliotecile: „Energia”, unde, printre traduceri, găsim „Viața lui Ștefan cel Mare”, scrisă de moldoveanul Mihail Sadoveanu; „Scriitorii români contemporani”, unde ne-a bucurat apariția celui de-al doilea volum de „Mențiuni critice” ale dlui Perpessicius, cași „Poeziile” lui George Bacovia sau „Antologia poezilor tineri” a dlui Zaharia Stancu; „Scriitorii români vechi”; „Scriitorii străini moderni”, începând cu „Tragedia omului” de Emeric Madách, în traducerea marelui bard al Ardealului, Octavian Goga; „Bibl. de Filozofie Românească” și „Operele premiate ale scriitorilor tineri neditați” (poezii Dragoș Vrânceanu, Eugen Jebeleanu, Horia Stamatu, Vladimir Cavarnali — și eseștii Emil Cioran și Const. Noica).

„Antologia poezilor tineri” e bogată: conține 237 poezii din 55 poeți actuali, aproape toți formați în ultimul deceniu sau chiar debutanți: unii de-abia cu câte un volum tipărit alții cu poezii împrăștiate prin ziare sau reviste, sau chiar în manuscris. Vârsta acestor poeți variază între 18 și 44 de ani, cei mai tineri fiind: Alex. Robot, n. 1916, Maria Banuș, n. 1914, Horia Stamatu și Ștefan Stănescu, n. 1912, Eugen Jebeleanu, n. 1911 și Mircea Străinu, n. 1910, — iar cei mai în vârstă: Vasile Clocâlteu, n. 1890 și Teodor Murășanu, n. 1891, — ce nu fuseseră cuprinși în antologia Perpessicius-Pillat.

În felul acesta, avem în realitate o foarte interesantă continuare la admirabila antologie, în două volume, a dlui Perpessicius și Pillat („Cartea Românească”, 1925 și 1928), ce cuprindea 70 de poeți contemporani. La acești 55 de poeți, am mai putea însă alătura și alte nume de poeți „tineri”, ce ar fi putut eventual să figureze, ca dd. C. Argintaru, Mihail Bantaș, Dem. Basarabeanu, Geo Bogza, George Boldea, H. Bonciu, G. St. Cazacu, Petre Dinu, Ilarie Dobridor, Ioan Focșeneanu, Mia Frollo, Ioan Huzum, Traian Ionescu, Pavel Nedelcu, Ioan Pogănc, C. Șiclovanu, Mihail Steriade, Al. Tudor-Miu ș. a., demni de luat în considerare la ediția a doua, ce desigur va apărea în curând (tot atunci ar fi de îndreptat o altă mică lacună în biografiile poezilor: la câțiva nu a fost trecut anul nașterii, sau locul — printre care se află însuși autorul.. antologiei; de ase-

meni n'ar filipsită de utilitate menționarea, pe cât e posibil la toți, a orașului actual de reședință).

Dintre cei morți găsim numai pe Ion Ciorănescu (1905 — 1926) și Nicolaie Milcu (1903—1933). Dintre poete sunt numai trei: Raimonda Han, Sanda Movilă și Maria Banuș (pentru acestea însă va apărea o mare antologie a scrisului feminin, alcătuită de d-nele Margareta Miller-Verghi și Ecat. Săndulescu).

O observație interesantă ce se poate face e aceea că Basarabia și Dobrogea nu au absolut nici un poet în această antologie; Bucovina are trei, iar Ardealul cu Banatul, cinci (vorbind numai de locul de naștere), — în vreme ce Capitala singură are unsprezece, adică tocmai a cincea parte din total.

D. Zaharia Stancu a lucrat cu multă grabă, pentru a termina în timp scurt această carte: dd. Perppessicus și Pillat, deși dintre cei mai buni cunoscători ai poeziei actuale, au avut nevoie de mulți ani pentru opera lor similară. Sarcina de a face o antologie de poeți tineri, ba chiar și prea tineri, este însă foarte grea. Sub acest unghi de vedere, d. Stancu a reușit totuși să ne prezinte o amplă panoramă de lirici proaspeți, — rămânând ca la ediția viitoare, să desăvârșească, în limitele bunăvoinței și posibilităților, — ceace ne pare deocamdată lacunar, precum și o mai justă și adusă la zi culegere de poeme, acolo unde s'ar prezenta prilejul.

Pimen CONSTANTINESCU

BCU Cluj / Central University Library Cluj

DULIU ZAMFIRESCU, POEZII

Ediție de MARIANA RARINCESCU, profesoară la liceul „Regina Maria” din București. Craiova, „Scrisul Românesc”, 1934, pp. 347, cu portret, facsimil și ilustrațiuni în afară de text, lei 70 (Col. „Clasicii români comentați”, sub îngrijirea d-lui Nicolaie Carțoian, prof. univ.)

Contemporan cu poetul și prozatorul Alex Vișuț, care a avut până acum patrusprezece ediții de poezii, poetul și prozatorul Dulliu Zamfirescu (1858—1922) a fost până acum cunoscut aproape exclusiv prin romanele din ciclul „Comăneștenilor”, în special „Viața la țară”, „Tânase Scatiu” și „În războiu”. Relativ numeroasele sale volume de poezii: „Fără titlu” (1883), „Alte orizonturi” (1894), „Imnuri p'gâne” (1897), „Poezii nouă” (1899), și „Pe Marea Neagră” (1909) deveniseră de mult complet inaccesibile publicului mare sau elevilor de școală, — unde totuși poetul „Harpistei” figurează printre puținii noștri clasici. Cunoașterea poeziilor celui mai clasic și mai mediteranian poet român era deci o raritate și o pagubă în însăși cultura noastră.

Prin îngrijirea și străduințele iubitoare ale trei prof. Mariana Rarincescu, această urită nedreptate a urmașilor a fost în sfârșit curmată. Dar nu numai atât. Ediția îngrijită de dsa

este un model, iar din anumite puncte de vedere, primul model de cum trebuie să reditezi scriitorii noștri. Iată de pildă o introducere amplă și bine alcătuită, asupra vieții și opere, — o monografie concentrată, — pe care numai o ilustră profesoară și concetățeană a nobilului poet o putea face; o biografie de și despre operele în versuri ale lui Duillu Zamfirescu — în total 54 de pagini dense, cecece desigur ar înspăimânta pe editorul lacom de bani și incult, sau pe cenzorul lenș și superficial; și după aceea, versurile comentate, în ordinea cronologică a diverselor volume, începând cu „Alte orizonturi“, completate cu poezii neculese în volum, alese din „Fără titlu“ sau îlmăciri din cei mai mari poeți Italiani din veacul trecut: Giacomo Leopardi și Giosue Carducci.

Nu știm de ce unii nu pot suferi poeziile comentate (să fie oare așa de grozavă influența nefastă a profesorului Mihail Dragomirescu?), — când în literaturile apusene nici nu se pot concepe alt fel clasicii, — fără de adnotările cele mai abundente, uneori până la ridicol, din josul paginii. Unii dintre editorii români pun notele la sfârșitul volumului, ușurându-și ei munca, dar în schimb îngreunând enorm consultarea lor. Astfel noi nu avem încă un Eminescu, comentat în josul paginii, pe înțelesul oricăruia elev de școală, — cecece constituie o pierdere incalculabilă a culturii naționale. Se va spune că nu-i este estetică o asemenea tipărire; noi n'am ști cum să lăudăm mai bine tocmai estetica acestui volum adnotat, și cu mpaterea acestui comentariu (care rămâne de altminteri susceptibil încă de unele mici ameliorări).

Ca observație de conținut, am fi dorit să nu se omită nici o poezie din „Fără titlu“, căci și așa au fost doar puține lăsate afară: am fi avut astfel o ediție completă a poeziilor lui Duillu Zamfirescu.

Va fi oare gestul dnei Mariana Rarincescu apreciat și imitat, în celelalte lucrări similare? Ne așteaptă, de pildă, o ediție Alexandru Macedonski ...

Pimen CONSTANTINESCU

Dr. VASILE BOLOGA, CUVÂNTĂRI OCAZIONALE
Sibiu, Tip. „Săteanului“, 1933, pp. 111, lei 40.

În serviciul Mitropoliei ortodoxe române din Sibiu, funcționează de câțiva ani distinsul orator bisericesc dr. Vasile Bologa, care a condus în calitate de director, decenii întregi școala civilă de fete a Asociațiunii, transformată după război în liceul Domnița Ileana. În serviciul acestei școli s'a afirmat ca un erudit pedagog, cu excelentă pregătire teoretică (doctor în pedagogie) și cu viu interes pentru problemele pedagogice practice.

În serviciul altarului și al amvonului, a desfășurat Vasile

Bologa aceeași răvnă ca și în serviciul catedrei. L-a ajutat considerabil în acest domeniu atât educația primită în familie dela bunii și credincioși săi părinți-tărani, cât și aceea împărtășită cu pricepere și stăruință de către eminenții profesori ai Seminarului Andreian din Sibiu. Dar l-au ajutat în aceeași măsură și însușirile sale personale: pe lângă înfățișarea-i blândă, prietenească și atrăgătoare, mai ales vocea lui minuvată impresionantă plăcut pe oricine-i ascultă cuvântul, delicat și pătrunzător ca sunetul unui clopoțel de argint.

Merită laudă gestul părintelui Bologa care, în aceste timpuri de grea criză, a găsit mijloacele necesare, spre a-și strânge într'un mănunchiu 22 de cuvântări rostite între anii 1912—1932, publicându-le în editura tipografiei Săteanului din Sibiu, și punându-le astfel la îndemâna celor doritori să cunoască mai de aproape telul distins al oratoriei sale bisericești. Oratorul însuși consideră această publicație ca o mică contribuție din partea sa „la istoria civilizației poporului român“.

Și are dreptate. Din cuprinsul tuturor acestor cuvântări, elaborate cu deosebită îngrijire a formei și a fondului, se pot culege prețioase informațiuni despre viața și activitatea unor oameni de seamă cari s'au afirmat fie în domeniul școlar și bisericesc (Ioan Borcia, Vasile Saftu, Gheorghe Lazăr, Miron Romanul, Dumitru Comșa, Ioan Popescu), fie în cel politic (Ioan Mihu, Ioan I. C. Brătianu, Ioan Raftu), fie în cel administrativ (Liviu Lemeni, Ioan Preda), fie în cel economic (Visarion Roman, Teodor Doboiv, Gavrilă Neagoe ș. a.).

Metoda părintelui Vasile Bologa în întocmirea cuvântărilor sale panegirice și comemorative este aceea de a culege din bogăția Scripturilor Sfinte textul cel mai potrivit pentru fiecare caz, silindu-se a încadra în el întreg rostul vieții și al muncii personalității elogiata, spre a termina apoi cu măestrute cuvinte de rugăciune, din care nu lipsește mireazma atavică a graiului bisericesc tradițional. Elogiile, pe care le aduce ca închinare celor plecați din lumea aceasta, nu sunt hiperbolice, ca de obicei, ci păstrează limitele impuse de respectul adevărului, ele putând fi controlate și verificate de către cei ce vor citi aceste cuvântări.

Iată cum elogiază de ex. — în deplină concordanță cu adevărul — pe regretatul profesor *Ioan Borcia*, unul dintre cei mai apreciați profesori de literatură română (decedat la 1912): „Nu voi înceta a mărturisi în toate zilele vieții mele și cu cea mai adâncă recunoștință, că întotdeauna lecțiile sale erau adevărată sărbătoare, luminată și încălzită de văpaia științei sa'e profunde și bogate. Analizele sale literare și estetice, ținute la un nivel înalt al culturii moderne literare-științifice, cu poveștele sale blânde și înțelepte, pătrunse de cele mai gingașe momente de educație morală și națională, vor fi o vrednică icoană de altar pentru cei ce l-au ascultat, fie ca elevi, fie ca prieteni sau colegi.

Ideile lui și grațurile lui, izvorite din adâncul unei convingeri luminate și senine, erau împănate ca cristalul. Erau ca un fagure de miere pentru tinerele mlădițe ale neamului nostru, pururea cuprinse în cadrele unei modestii nobile și atrăgătoare. Pe terenul acțiunilor publice pentru promovarea educației și culturii poporului român, lucra cu însuflețire totdeauna între cei dintâi, inspirat și condus de cel mai sfânt ideal al poporului român. Icoana genialului nostru Eminescu ca bărbat de școală, zugrăvită de condeii lui vrăjiti, e un neprețuit mărgăritar în literatura noastră pedagogică. Asemenea, traduceriile lui din Shakespeare... Dar pe fruntea lui senină au depus și Muzele o sărutare dulce, drept coroană pentru calitățile sale alese. După însăși cuvintele sale :

... din lumina veșnicelor stele

C'o rază fu și fruntea lui încinsă !...

Rezultatul acestora au fost unele din cele mai gingașe versuri în literatura noastră, străbătute de sentimente nobile și calde. O, și de acum toate acestea au încetat, căci graful său a amuțit...

Iar la parastasul marelui mecenat *Ioan Mișu* din Vinerea, care și-a dăruit averea întreagă Mitropoliei din Sibiu, părintele Bologa aprecia nobila faptă astfel : „fericitul dr. Ioan Mișu în acelaș zăpăc de îngădire a ultimei sale voințe, zicea: Născut din o familie fruntașă de țărani și trăind întreagă viața mea între țărani noștri, am avut o deosebită iubire pentru ei, ceea ce mi-au răsplătit-o cu cinste și iubire generală, drept aceea am înclinat și eu averea mea spre binele poporului meu... Iată un gest frumos, un gest priinciar, izvorit din sufletul unui fiu ales al poporului român. *Averea mea* — considerabila avere de circa 30 milioane lei, afară de aproape 2000 jugăre arătură, expropiat în vatra Mureșului — am înclinat-o spre binele poporului meu. Numai mecenatul Romei mai grăiau odinioară așa! ... Și ce dorește un mare binefăcător? Nimic altceva decât: lumina și cultura poporului său, și ca mijloc pentru aceasta cere cu stăruință dela factorii superiori ai bisericii noastre și dela toți amicii progresului poporului nostru să îngrijească de :

a) Administrarea corectă și cinstită a fundațiunii sale, apoi

b) Creșterea morală în spirit bisericesc și românesc, a tinerimii ce va beneficia de veniturile fundațiunii sale.

În sfârșit mai dorește un lucru atât de întemeiat : ca fiii consăngenilor săi și urmașii lor să fie preferiți la împărțirea ajutoarelor, în cazuri de egală sărăcuință și egală vrednicie! Mare înțelept și prevăzător mecenat al neamului !“.

Cine se va apuca acum sau mai târziu să scrie biografia profesorului-poet Ioan Borcia sau pe aceea a avocatului mecenat Ioan Mișu, nu va putea trece cu vederea aprecierile părintelui Vasile Bologa, fiindcă ele nu exprimă numai o părere personală, ci reflectează în parte însăși opinia contemporani-

lor, care au văzut pe acești harnici și devotați fii ai românilor subjugăți muncind fiecare în brazda sa, cu hotărîrea de a deveni cât mai folositori neamului din care au răsărit.

Așa sunt și alte aprecieri juste în cuvântările părintelui Vasile Bologa, scoțând la iveală calitatea talentului său oratoric și contribuind în acelaș timp la o mai amănunțită cunoaștere a stărilor sufletești, culturale, politice și economice prin care s'a strecurat românismul din Transilvania, în cele din urmă două decenii.

Prof. Dr. Ioan LUPAȘ

LUCIAN BOLOGA, LECTURA TINERETULUI

Cluj, Institutul de psihologie al Universității, 1933, pp. 118 și 2 grafice, lei 80.

Astăzi, când trăim sub imperiul unei nejudicate invazii de cărți cu conținut dubios sau deadreptul otrăvitor, cercetarea preferințelor pentru lectură ale tineretului formează o problemă actuală și necesară. Stabilirea în mod științific a lecturilor ce plac mai mult la o anumită vârstă contribuie indiscutabil la găsirea normelor potrivite unei serioase îndrumări spirituale a tineretului nostru.

O documentată lucrare psihologică în acest important domeniu a scris d. Lucian Bologa, prof. la Școala normală „Andrei Șaguna” din Sibiu. Cartea d-sale „Lectura tineretului” aduce o însemnată contribuție la studiul evoluției interesului pentru lectură la copii și adolescenți.

Metoda de cercetare a d-lui prof. dr. Lucian Bologa a avut ca bază un chestionar întocmit după indicațiile date de d. prof. F. Ștefănescu-Goangă, directorul Institutului de psihologie al Universității din Cluj, și aplicat asupra unui număr de 2935 de subiecți dela școlile din Cluj și Sibiu.

Rezultatele experiențelor făcute sunt, în mod sumar, următoarele:

Istoriarele cu chipuri se cetesc între 8—16 ani, atingând numărul cel mai mare de cetitori la 8 ani.

Poveștile se cetesc în întreg intervalul dela 8—20 ani, numărul cetitorilor crescând până la etatea de 13 ani.

Istoriarele încep să fie cetite dela etatea de 8 ani, iar lectura lor durează până la 15 ani, dupăce a atins maximum la 11 ani.

Aventurile sunt cetite cu mai multă râvnă între 8 și 19 ani, cu o accentuare evidentă la 14 ani.

Din literatura realistă, *nuvelele* își găsesc cetitori încă pe la 9 ani reliefându-se mai apreciabil dela 12 la 15 ani, când avem maximum de cetitori. Apoi, până la etatea de 20 ani, numărul se menține cam la acelaș nivel.

Poeziile ajung punctul culminant de cititori la etatea de 18—19 ani.

Romanele se bucură de o deosebită atenție dela etatea de 14 ani, de unde apoi se intensifică mereu până la 19—20 ani, când toți subiecții cetesc romane.

Teatrul e o lectură care nu produce interes decât dela etatea de 15 ani, menținându-se la același nivel, între 17 și 20 ani.

Din lectura instructivă, Istoria e citită în tot intervalul dela 8 la 20 ani. Etățile 10, 15 și 20 de ani arată o și mai mare predilecție pentru ea.

Biografiile se cetesc mai ales la 18 și 19 ani.

Știința începe a avea cititori dela etatea de 8 ani, atingând un număr mai pronunțat la 18 ani.

Descrierile de călătorii arată două proeminențe: la 16 și 20 ani. În general nu prea sunt cetite.

Filozofia își găsește primii cititori la 14 ani, însă de un interes deosebit față de această lectură nu putem vorbi decât după 15 ani.

Lectura religioasă își găsește cititori în vremea copilăriei.

Lectura cărților cu conținut erotic atrage pe cititori începând cu etatea de 13 ani; se accentuează mai mult între 15 și 20 de ani.

Anecdotele încep să fie cetite dela 10 ani, atingând punctul culminant de cititori la 14 ani.

După cum vedem, aceste experiențe au fixat limite de etate pentru o anumită lectură, făcând posibile și considerațiile pedagogice de mare folos pentru instruirea tineretului.

Din aceste considerații pedagogice desprindem: „respectarea individualității copilului și educația lui conform înclinărilor sale“. Datorită varietății mijloacelor de satisfacție sufletească, o îndrumare științifică, deci, care să țină seamă de scopul educativ, se impune.

Fiindcă lectura este și ea o posibilitate de satisfacere a trebuințelor sufletești, trebuie dezvoltat gustul cititului.

Educația gustului de citit trebuie făcută prin alegerea cărților corespunzătoare vârstei și oprirea celor care exaltează înclinările neprielnice în dezvoltarea individualității.

Dela acest fapt pornește apoi necesitatea reorganizării bibliotecilor școlare după principiul predilecțiilor lecturale dela o anumită epocă.

Din cele de mai sus rezultă că „Lectura tineretului“, studiul dlui Lucian Boicgă, întocmit cu cel mai riguros spirit științific, are o înaltă menire educativă. El umple un gol ce se simțea de multă vreme, punând la dispoziția pedagogilor noștri norme științifice pentru educarea tineretului de azi.

L. M.

Ing. GHEORGHE BRÂNDUȘ, CURS DE MECANICĂ
(*în două volume*)

Sibiu, Tip. „Săteanului“, 1934, p. 96 ; 127; — lei 70 ; 80.

D. Gh. Brânduș, inginer la pr'măria municipiului Sibiu, este un bun cunoscător al problemelor mecanice pe care le tratează, cu destulă competență, mai ales că un timp îndelungat a profesat în astfel de curs, la catedra Școlii de tehnică aeronautică, din Mediaș.

Manualul este complet. Departe de a fi o improvizare, făcută din capitole răzlețe și fără coeziune, e d'impotrivă sistematizat după modelul manualelor clasice de mecanică superioară (Statică, Dinamică, Cinematică). Și se poate ușor cerceta. Aci se vede valoarea didactică a manualului: simplă, clar, fără multă complicațiune, introducând-ne direct și lămurit în acest studiu, de altfel destul de greoiu, al Mecanicii.

Fiecare capitol este explicat și complectat cu o serie de probleme judicioase alese, făcându-le familiare chiar și celor ostili mecanicii.

De aceea cartea poate fi folositoare, cu aceeași înțelegere elevilor școlilor de arte și meserii, și chiar studenților din anul preparator al facultăților de științe și politehnică.

Afară de acestea, Mecanica d-lui Brânduș constituie un memorativ perfect la îndemâna celor ce vor să nu piardă contactul cu problemele mecanicii.

I. S.

**IOAN D. SANDU : UN MARTIR AL ORTODOXIEI :
MITROPOLITUL SAVA BRANCOVICI**

Sibiu, tip. „Arhiepiscopiei“, 1934, pp. 17, f. preț. Cuvântare rostită la 6 XI 1933, în Catedrala ortodoxă din Cluj, cu prilejul adunării generale a „Frăției Ortodoxe Române“.

Adunarea generală a „Frăției ortodoxe române“, ținută cu prilejul măreței serbări dela Cluj, prin felul cum fost organizată, a ieșit din cadrul simplelor congrese cu celeri de rapoarte, de ziderate și planuri pentru viitor. Ea a fost o ocazie de elevație sufletească pentru toți acela, care cred că innă'tarna bisericii e o operă, care se va înfăptui numai prin contribuția tuturor credincioșilor, mireni și clerici. La formarea acestei atmosfere a contribuit în mare măsură și cuvântarea d-lui director al Școlii Normale din Sibiu, Ioan D. Sandu.

Nu a fost o întâmplare datorită hazardului că s'a ales personalitatea mitropolitului Sava Brancovici, pentru a fi evocată în noua Catedrală, zidită în inima A dealului. Mitropolitul Sava Brancovici trece în istoria bisericii a delene drept cel mai ne-

infricat erou al ortodoxiei. In amintirea poporul el apare ca martirul, care a dus luptă până la moarte pentru credința strămoșească. Om de o superioritate intelectuală caracterizată prin o intuiție clară și logică, dublată de bogate cunoștințe de oameni și împrejurări, a reușit să conducă biserica ortodoxă timp de 24 de ani, în a doua jumătate a secolului al 17-lea (1656—1680), în timpul celor mai grele hărțuiri de prozelitism, puse la cale de stăpânitorii calvini ai Ardealului.

Expunerea vieții mitropolitului martir nu este nici o cuvântare ocazională plină de fraze frumoase, dar fără conținut și nici o înșirare de fapte seci, — ci un discurs documentat din cele mai noi izvoare ale istoriografiei ardelene, dat într'o formă bine încheșată și într'o limbă aleasă.

Broșura este o bună contribuție la cunoașterea uneia dintre cele mai vițoroase epoci și a uneia dintre cele mai marcante personalități din istoria bisericii ardelene. Ea poate fi citită cu folos nu numai de specialiști, ci și de către cei ce doresc să cunoască o viață de conducător dedicat chemării sale și să se încălzească la focul sfânt al jertfei de sine pentru mântuirea unui tezaur sufletec.

L. B.

AUREL NANU: FACLII CERESTI. MUCENICII LEGII STRĂMOȘEȘTI

Sibiu, Tip. „Săteanului“, 1934, pp. 64, Lei 20 (Bibl. povestirilor morale, nr. 17—18).

In mijloacele de educație religioasă morală a tineretului de azi, se observă o lacună formidabilă, lipsa cărților cu conținut corespunzător. Vechile mijloace s'au dovedit a fi insuficiente pentru o îndrumare creștinească. Mulți au observat acest lucru, însă prea puțini s'au gândit la iscodirea altora sau la adaptarea mijloacelor aflate bune din alte domenii. Păr. prof. A. Nanu dela Șc. Normală „A. Șaguna“ din Sibiu, este unul din pușinii, care și-au dat seama că o educație religioasă-morală își găsește un sprijin incontestabil în scrierile cu subiecte alese din domeniul faptelor religioase și morale. Inzestrat dela Dumnezeu cu dar scriitoricesc, a crezut că nu-l poate întrebuinta mai cu folos decât în acest cgor brăzdat de prea puține raze luminoase. Acestui gând creștinesc i se datoresc cele 18 numere din Biblioteca povestirilor morale, toate scrise de d-sa.

In broșura de față ni se dau douăzeci de povestiri cu caracter istoric-religios din epoca celei mai grozave persecuții a ortodoxiei noastre ardelene. E epoca dintre anii 1700—1761. Ortodoxismul, părășit de capli supremi, nu și-a găsit apărător

decât în umiliți preoți și năpăstuiții iobagi întăriți de flacăra credinței strămoșești. Aceasta i-a făcut pe mulți să devină mucenicii dreptei credințe pr'n chinurile încoronate cu moarte, împărțită din belșug de cei ce credeau că prin asuprire îi pot convinge de superioritatea religiei lor. În povestirile acestea, figuri de țărani simpli, femei, copii, tineri, bătrâni, preoți și preotese sunt reliefate în toată plinătatea lor de vajnici apărători ai credinței pe care au moștenit-o din părinți.

Povestirile acestea, cu subiecte bazate pe documente istorice, atrag și captivează nu numai prin conținutul, ci și prin forma în care sunt scrise.

Recomandăm cu toată căldura această broșură, tuturor aceluora, care au în mână educația religioasă a tineretului.

L. B.

PROF. ZOE N. APOSTOLESCU: MILA CREȘTINĂ ȘI LUMEA CELOR FĂRĂ DE GRAI

Conferință școlară. Sibiu, 1934, pp. 28, lei 3 (Bibl. „Societății pentru protecția animalelor).

Aceasta e o broșură prețioasă, nu numai pentru tineretul școlăresc, cărui a fost dedicată, tineret ce are Imperios nevoie să fie îndreptat pe calea ce duce la înnobilarea sufletului, dar prețioasă și pentru cei care, cu toate pretențiile de ființe superioare, ar avea multe de învățat din viața „celor care nu cuvântă“.

Cu o dragoste puternică pentru animale, cărora le consacra o bună parte din activitatea sa, dna prof. Zoe N. Apostolescu întărește prin această broșură ideea unui scriitor francez care spune: „Plus on connait les hommes, plus on aime les animaux“. Studiind adânc viața sufletească a acestor ființe, prin exemple plastice, dintr'o bogată lectură, ne convinge că trebuie să le purtăm mai mult interes, căci inteligența lor nu este într'u mult inferioară nouă ce ne prefindem perfectele creaturi — și sensibilitatea lor, precum și solidaritatea, cu care noi nu ne putem mândri, merită afragerea atenției noastre, servindu-ne minunate pilde din care reiese scântela divină.

Cu deosebit interes se citește această lucrare serioasă, cu sentimentul că ai profitat și cu regretul că trebuie să te desparți prea repede de sfera înaltă prin care distinsa autoare îndemnativ știe să te conducă, inspirându-ți gânduri alese, pe care iei hotărîrea de a le pune cât mai repede în aplicare.

V. Ș.

PUBLICAȚIILE PERIODICE ROMÂNEȘTI DIN SIBIUL DE AZI

Sărguinciosul și izolatul bibliograf român, d. Gh. Adamescu, a tipărit, în ed. Institutului de Literatură din București, în 1929, Bibliografia periodicelor din 1928 (135 pp., 80 lei). Se știe că înaintea de războiu, Academia Română publicase în 1888, o bibliografie, făcută de Alex. Pop, a periodicelor dintre 1817 și 1887, iar în 1913 alta, mult mai științifică și mai completă, a lui Nerva Hodoș și Alex. Sadi-Ionescu, conținând publicațiile periodice din România, până în 1906. De atunci n'a mai continuat nimeni această inițiativă de înaltă valoare istoriografică și de utilitate națională. D. Gh. Adamescu, din nobila-i preocupare, și-a propus să continue această operă. Dar n'a reluat deocamdată firul de unde-l lăsase răposatul Al. Sadi-Ionescu, ci a intrat de dreptul în materia de acum cinci-șase ani. Lacuna dintre 1906 și 1928 va trebui natural umplută și ea, prin îngrijirea Academiei : deocamdată ar fi de dorit ca măcar această reîncepere să fie continuată cu promptitudinea necesară, deoarece după această fascicolă n'a mai apărut până azi nici una...

Pentru a evidența situația publicistică a municipiului Sibiu, în comparație cu rezultatele anuale complete din celelalte centre culturale (atâta cât omenește este cu puțință în materie de bibliografie contemporană), — facem următoarele constatări ce pot interesa mai cu seamă pe cetitorii sibieni.

În 1928 s'au tipărit în România 1742 periodice, dintre care 72,4% în românește, iar cu cele mixte împreună, 76,8% (Românii sunt între granițele regatului până la 78% din populație, așa încât minoritățile posedă proporțional mai multe publicații decât autohtonii). Aproape o treime din toate periodicile au apărut în București (496, adică 28,4%). În al doilea rând vine Clujul, cu 142 (8,1%), deși ca populație e al șaselea oraș din România ; — la o mare distanță, în al treilea rând, Timișoara, cu aproximativ jumătate cât Clujul : 72 (4,3%), în al patrulea rând urmează Cernăuții, cu 66 (3,7%). Pînă urmăre, după Capitală avem imediat trei centre minoritare (capitalele Banatului, Transilvaniei și Bucovinei, dintre care una nelzestrată cu universitate), — în timp ce Iașiul ocupă de-abia al V-lea loc, cu 49 periodice (22,8% : în 1858 avea aproape 50%); iar capitala Basarabiei, Chișinăul, deși al doilea oraș al țării, ca populație, vine de-abia după Craiova, adică în al VII-lea rând, cu 42 periodice (Craiova, ca populație, e al 12-lea oraș al țării, dar ca publicistică, al VI-lea, cu 43 periodice). Urmează apoi al VIII-lea, Aradul, cu 37 ; al XI-lea, Oradia-Mare, cu 36 ; al X-lea Brăila, cu 35 ; al XI-lea, Sibiu, cu 32 ; al XII-lea și XIII-lea, cele două mari porturi : Galații și Constanța, cu câte 31 (Constanța e al treisprezecelea oraș și ca populație) ; al XIV-lea, Ploiești, cu 28 ; și al XV-lea, Brașovul,

cu 21 și al XVI-lea, *Satu-Mare*, cu 20. Toate aceste municipii sunt mai populate decât Sibiu, iar Galații, cu toate că numără de două ori mai mulți locuitori, posedă totuși mai puține periodice decât orașul nostru.

Urmează după Satu-Mare, trei reședințe episcopoești : *Buzău*, *Lugoși și Huși*, cu câte 19 reviste și ziare ; *Turnu-Severin*, *Târgu-Mureș* și *Râmnicu-Sărat* cu câte 18. *Botoșani* și *Câmpu-Lung (Muscel)* cu câte 15. *R. Vâlcea*, *Siliștra*, *Bazargic* cu câte 13. *Deva* și *Târgoviște* cu câte 12. *Piatra-Neamț* cu 11. Cu câte 10 : *Roman*, *Bârlad*, *Focșani*, *Turnu-Măgurele*. Restul de capitale, — cu mai puține, ajungând până la 1 (*Orhelu*).

În situația pe țară deci, Sibiu este al XI-lea, cu toate că din punct de vedere al populației (aproape 50.000 loc.), este al XVI-lea : nici un oraș mai mic nu l-a întrecut, în vreme ce el însuși a luat înaintea altor cinci municipii, dintre care unul chiar de două ori mai populat.

Privind chestiunea din punct de vedere arteleșesc, înainte de război, Sibiu Românesc deținea primatul periodicelor noastre, — el fiind capitala spirituală a întregii regiuni săpânite de Unguri : reședința mitropoliei ortodoxe dela Carpați până la Tisa, sediul „Asociațiunii Transilvane pentru cultura și literatura poporului român” și al bibliotecii „Astra”; centrul gazetei *Tribuna* și al revistelor *Transilvania*, organ al „Astrei” și *Luceafărul*, al d-ilor Goga și Tâslăuanu, apoi, după Unire, reședința Consiliului Dirigent ș. a. m. d.

Gloriosul primat fu cedat după Unirea cea mare *Clujului*, care a avut în 1928, la zece ani după terminarea războiului de întregire, 64 periodice române sau mixte, iar dacă soțotim și *Câmpia Tisei*, adică *Banatul*, *Crișana* și *Maramureșul*, — și *Timișoarei* (34 române și mixte), *Oradiei* (23 române și mixte) și *Aradului* (17 române și mixte). Ocupă astfel în ținuturile ardele-nești locul al cincilea, cu 15 periodice românești, întrecând în numărul publicațiilor, dintre orașele mai populate, numai pe *Brașov* și *Satu-Mare*, cu câte 8 românești (acestea două mai sunt întrecute și de *Lugoși*, care are 13).

Vin apoi la rând : *Deva*, cu 8 ; *Sighet*, cu 7 ; *Bistrița* și *Târgu-Mureș*, cu câte 6 ; *Făgăraș*, *Oravița* și *Șimleu* cu câte 5 (câte un singur periodic român apare numai în *Alba-Iulia* și *Sfântu-Gheorghe*).

În Sibiu erau așa dar 17 publicații germane (din totalul pe țară de 103); întrecut, pentru germanism, numai de Cernăuți și Timișoara, adică de fostul centru ebreo-austriac și de cel șvăbesc ; 14 românești și una singură germano-română (din totalul de 32 germano-române din toată țara) ; din 32 de publicații, nici una în ungurește. Românii însă nu mai au astăzi nici un cotidian.

*

Aceasta era situația periodicelor în anul 1928. De atunci unele, cum era și firesc, au dispărut, altele s'au transformat și mai ales multe s'au creat din nou, dând un impuls tot mai vădit, de înalt nivel cultural și de culturalizare autohtonă. În felul acesta s'a ajuns actualmente, în ciuda atâtor strigăte inoportune de criză economică și spirituală, la o splendidă eflorescență, mai impunătoare decât oricând, în publicistica Sibiului, — unde se găsesc nu mai puțin de patruzecișapte tipografii și case editoare, dintre care unele cunoscute și apreciate în toată țara, ca „Dacia Traiană”, ce tipărește zece publicații periodice, sau „Krafft & Drot'eff”.

Asistăm prin urmare în aceste vremuri la o înălțătoare ofensivă culturală națională, când numărul periodicelor noastre, ridicat la douăzecișapte, l-a întrecut destul de strător pe acela stagnant al publicațiilor germane, obținând în sfârșit primatul între tipărițile gloriosului Municipiu.

Niciodată Sibiul n'a avut atâtea publicații periodice ca în 1934. Într'un singur an, apar mai multe decât în toată prima jumătate de veac din falnica istorie a gazetelor și revistelor românești siblene, — adică între 1853 și 1903, în epoca eroică a lui Andreiu Șaguna, Gheorghe Barițiu și Cornel Diaconovich, când, stăvilite direct și indirect de metodică și formidabilă opresiune maghiară, nu apăruseră în total decât deabia douăzecișluna.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Dintre cele douăzecișapte de publicații periodice românești actuale, patru apar încă din secolul trecut: 1) Vechiul organ a bisericii ortodoxe ardeleni, *Telegraful român*, întemeiat la 3 Ianuarie 1855, unul din cele mai vechi ziare din cuprinsul țării, ajuns în anul al 82-lea; 2) *Transilvania*, bătrâna revistă a societății „Astra”, întemeiată în Ianuarie 1868 și intrată în anul al 65-lea de apariție; 3) *Foata Poporului*, cunoscută și apreciată „foaie populară, națională și politică”, întemeiată în Decembrie 1892 și ajunsă în anul al 42-lea și 4) *Revista economică*, organul financiar-economic al cercului bancar „Sol'daritatea”, fondată în Ianuarie: 1899 de dr. Cornel Diaconovich și ajunsă în anul al 36-lea de apariție.

Această îndelungată supraviețuire constituie într'adevăr o raritate demnă de smălț și o aureolă de glorie cărturărească ce numai Sibiului, — dintre toate municipiile transilvane, — i se cuvine.

În rândurile următoare, facem un răboj sumar, mai mult descriptiv și informativ, al tuturor publicațiilor periodice românești din Sibiul de azi, trecându-le în revistă în ordinea lor cronologică.

Telegraful român. Organ național-bisericesc, întemeiat la 3 Ianuarie 1853, de mitropolitul Andreiu Șaguna, având ca re-

dactor pe dr. Pavel Vasici (m. 1881), apoi, succesiv: Ioan Bădilă, Visarion Roman (m. 1885), Ioan Rațiu (m. 1903), Zaharie Boiu (1834—1903), Nicolaie Cristea, Mateiu Voileanu (n. 1844), dr. Remus Roșca, Nicolaie Ivan (n. 1855), Silvestru Moldovan (1891—1915), dr. Nicolau Olariu, Gavriil Hanga, dr. Etie Cristea (n. la 1868, actualmente Patriarh al României) și Teodor V. Păcățianu (n. 1852), — pentru a pomeni numai pe acela din primele cinci decenii de apariție.

A început cu caractere chirilice, apoi amestecate, iar din 1865 numai cu litere latine. A ajuns în al 82-lea an, fiind, după Gazeta Transilvaniei dela Brașov (fondată cu 15 ani mai devreme, în 1838, de Gh. Barițiu), cea mai veche din tot Ardealul din câte mai supraviețuiesc astăzi. Păstrează până și antetul vechiu de „Telegraful român”. A apărut bisăptămânal, altădată săptămânal sau de trei ori pe săptămână. Acum, de curând, apare iarăși odată pe săptămână (nrul ultim: 27, din 1 Iulie), în câte 4 pp., în formatul original al său de 42×28 cm., la tip. „Arhidiecezană”, având ca redactor responsabil pe preotul dr. Dumitru Stăniloale. Abon. anual lei 500; un nr. lei 3. Red. și adm. str. Mitropoliei 45. Tirajul actual e de o mie de ex.

Transilvania, buletin de tehnică culturală. Apare odată la două luni, în broșuri de circa 64 pp., tipărite la „Dacia Traiană” — sub conducerea unui comitet de redacție, compus din prof. dr. Iuliu Moldovan, dr. Gh. Piede, prof. dr. Ioan Bunea, dr. Horia Petra-Petrescu, prof. Al. Dima. Red. și adm.: str. Șaguna 6. Abonamentul: 100 lei anual. Un nr. lei 20. Tirajul revistei: o mie de ex.; tip. „Dacia Traiană”.

Cuprinsul revistei prevede următoarele rubrici: Figuri și fapte pilduitoare din trecut; Indrumări culturale; Material pentru conferințe, șezători etc.; Din activitatea Astei culturale; Material informativ și cronici.

Publicația aceasta e continuarea celei mai vechi reviste din Ardeal; întemeiată în ian. 1868, cu puțin după „Convorbiri literare”, fusese redusă în ultimul an la un simplu buletin anual al „Astei”. Renașterea, sub noul aspect, s'a întâmplat în Ianuarie cor., — ajungând astfel în anul al 65-lea de apariție, demnă de trecutul ei (ultimele nre. 1,2,3, din ian.—febr., mart.—april și mai—iunie).

Foia Poporului. Cea mai veche foale populară, națională și politică, înființată la anul 1892. Apare în fiecare Duminică, de obicei în 6 pp., la tip. „Poporului”. Fondată în dec. 1892, a avut la primul zece ani de apariție (1893—1903) următorii redactori: Ioan Russu—Șirianu (1864-1909), Ioan Ciontea, Andreiu Baltes, Ioan Morariu, Petru Simțion, Victor Lazăr și Silvestru Moldovan. Acum apare sub direcția dlui Nic. Bratu, fost senator. Red. și adm.: Librăria și Tipografia Poporului, str. Mitropoliei 12. Abon. anual lei 160; un nr. lei 3.

Scrisă ponderat, cu măsură și discernământ, anume pentru trebuințele poporului din Ardeal și Banat, apare în anul al 42-lea și se bucură de bună primire în rândurile cetitorilor, cu toate că pare a avea uneori o ușoară nuanță politică național-tărănistă. A avut un tiraj foarte însemnat, până la 14.000 ex., — redus astăzi la opt mii, ceea ce arată încă o frumoasă răspândire vrednică de gloriosul ei trecut: în primii ei ani de apariție, în vremea redactării lui Ioan Russu—Șrianu și a faimosului proces al „Memorandului” de acum patru decenii, era cea mai cunoscută și cea mai celită gazetă săptămânală din întreg Ardealul.

Revista economică. Organ financiar—economic. Organul oficial al As. Inst. financiare românești din Ardeal, Banat, Crișana și Maramureș „Solidaritatea” din Sibiu. Fondată în Ianuarie 1899, de dr. Cornel Diaconovich, căruia îi urmă din 1906, d. I. Lăpădatu, — actualmente apare în al 36-lea an, având ca director pe d. Const. Popp și ca redactor pe d. dr. Mihailu Veliciu. Red. și adm.: Banca Albina, str. Visarion Roman 1—3. Apare odată pe săptămână, în 8 pp., tipărită la „Dacia Traiană”, în tiraj restrâns, de abia 500 ex. și destinată în special băncilor și financiarilor. Abon. an. pentru autorități, bănci, întreprinderi, lei 500; pentru particulari, lei 400; pentru cooperative și funcționari, lei 300; un nr. lei 12.

Revista teologică, organ pentru știința și viața bisericească. Apare lunar, sub patronajul I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului. Director: prof. Nicolae Colan, rector al Academiei teologice andreiene. Red. și adm.: Academia teologică andreiană, str. Mitropoliei 24—28; tiparul Archidiecezan; un nr. are 32-36 40 pp. Abonamentul pe un an: lei 260. Tirajul e de o mie de ex.

Revista teologică apare în anul al 24-lea, având colaboratori permanenți corpul profesoral al Academiei. A fost întemeiată în 1907 de I. P. S. Mitropolit al Ardealului, Nicolae Bălan, pe atunci profesor de dogmatică și morală la seminarul „andreian”.

Biblioteca populară a Asociațiunii „Astra”. Publicație periodică. Editura Asociațiunii „Astra”, Sibiu, str. Șaguna 6. Tiparul „Dacia Traiană”. Apar aproximativ zece numere pe an. Abonamentul anual se plătește sub formă de taxă de membru activ al „Astreii” lei 50; un nr. lei 5.

Biblioteca populară a fost reînființată în 1911 la Sibiu, unde mai apăruse, tot cu aceleași intenții și același format, începând încă din 1884, și Biblioteca populară a „Tribunei”. Are, mai cu seamă dela Unirea cea mare încoace, o răspândire în toată Țara românească, unde s'a afirmat ca unul din cele mai bune instrumente de cultură și culturalizare, având un tiraj de câte cinci mii de exemplare.

Ajunsă în anul al 24-lea de apariție, a publicat până acum în 1934, numerele 209—210—211—212 și 213.— care cuprind: o Istorie a Românilor, pe înțelesul tuturor, și o comedie sătească (Prof. Ioan Lupăș, *Trecutul nostru românesc*. Scurt manual de istorie națională. 256 pp., 15 lei, — și Petrea Dascălul, „Tot omenia i mai tare“. Comedie țărănească în trei acte. Cu o prefață despre autor. 72 pp., 5 lei).

Aceste șase publicații periodice actuale dăinuiesc cu toatele dinaintea de războiu, ceea ce desigur că adaugă mult la falmar lor. Celelalte douăzecișuna care urmează își trag începutul lor numai în ultimii cinsprezece ani — nouă din ele fiind deja cunoscute și răspândite, iar altele douăsprezece fondate deabia în cursul ultimului an.

Cuvântul poporului. Organ al Partidului Național-Agrar. Director-fondator: Elie Măgeanu. Apare săptămânal în 4 pp., în editura „Săleanului“. Redacția și adm: str. Carol II, 1. Abonamentul pe un an, lei 160, un nr. lei 3.

Gazeta aceasta a fost fondată de Elie Măgeanu și de d. Petrea Dascălul la 24 Aug. 1919, cu scopul de a împărtăși lumină la sate. Având întâi nuanță politică național ardeleană, apoi averescană și în cele din urmă național-agrară, a urmat totdeauna politica d-lor Octavian Goga și Ioan Lupăș. A ajuns în al 16-lea an de apariție, cu un tiraj, ce ajunsese până la cinci mii ex., apărând bisăptămânal și chiar de trei ori pe săptămână, în anul 1926 și la începutul lui 1927.

Buletinul oficial al județului Sibiu. Apare la 1 și 15 a fiecărei luni, în 8, 12 sau 16 pp., afară de ediția specială în 2 pp. Redactor: Secretarul general al județului. Red. și adm: Prefectura județului Sibiu. Abonamentul lei 600; un ex. lei 20. Tip. „Dacia Traiană“.

Apare în anul al 15-lea de la înființare și a avut multă vreme titlul de *Monitorul județului Sibiu*. Cuprinde ordine și chestiuni de administrație. Apare mai mult decât bilunar; ultimul nr. e 15, din 27 lunie; în 1931 a avut 37 și în 1932, 32 nre. Tirajul e foarte restrâns: 250—300 ex.

Lumina satelor. Foaie pentru popor, redactată de preot Iosif Trifa. Apare săptămânal, în 4 pp. (altădată a avut, și 12 pp.) și se tipărește la „Arhidecezana“. Abon. cumulativ, cu „Oastea Domnului“, e de 180 lei anual; numărul, împreună cu „Oastea Domnului“, lei 3.50. Red. și adm: str. Avram Iancu 5.

„Lumina satelor“ este în anul al 13-lea de apariție, fiind fondată în Ian. 1922 (nrul ultim: 27 din 1 Iulie). E o foaie moralizatoare, de educație națională, religioasă și economică. Se citește în toată țara și are unul dintre cele mai mari tiraje: începând cu patru mii, a ajuns la cifra surprinzătoare de douăzeci de mii. Astăzi se tipărește în 7.000 ex.

Buletin Economic. Organ oficial al Camerei de Comerț și de Industrie, Sibiu. Apare sub îngrijirea Secretariatului Camerei de Comerț și de Industrie. Red. și adm.: Prim-secretariatul Cam. de Com. și Ind., str. Reg. Maria 15. Abonamentul pe un an lei 100. Un nr. 10 lei. Tipografia „Dacia Traiană”, tirajul 500 ex.

Este în anul al 8-lea de apariție și conține articole și informațiuni în legătură cu Camera de Comerț și de Industrie. Se tipărește pe două coloane, având textul tradus și în limba germană. A fost fondat în 1927 și apare cu neregularitate, lunar.

Tribuna. Ziar național independent, pentru Ardeal și Capitală. Apare săptămânal (ultimul nr. e 26 din 1 Iulie), — de obicei în 6 pp., la Tip. Schmidt. Director: Nicolae Coman D r o c. Red. și adm.: Reg. Maria 12. Abon. anual lei 150, un nr. lei 3.

E o gazetă de critică, polemică și informație locală, fondată în anul 1928. Apare în anul al 7-lea, având printre colaboratori, mai cu seamă pentru partea literară, pe d. jud. Dem. Pand. Popescu, un excelent ziarist. Are un tiraj apreciabil; dela două până la cinci mii de exemplare.

Cuvântul liber. Foale politică, culturală și economică, scrisă pentru popor. Sub direcția unui comitet. Red. și adm.: Șoseaua Carmen Sylva 2. Abon. anual lei 100, un nr. lei 2. Tip. „Dacia Traiană”. Apare neregulat, de obicei în câte 4 pp.

„Cuvântul liber” este organul partidului național-liberal de sub conducerea dlui Const. I. C. B ä t i a n u. Apare în anul al șaselea, sub supravegherea dlui prof. N i c o l a e R e g m a n, prefect al județului și are actualmente un tiraj ridicat la 3000 ex.

Oastea Domnului. Foale săptămânală de folos tuturor creștinilor. Intocmită de preotul I o s i f T r i f a. Red. și adm. str. Avram Iancu 5. Abonamentul, fără „Lumina satelor” — cu care se poate vinde și distribui împreună, fie pentru a se răspândi mai bine, fie pentru ușurarea expediției, — lei 100. Un nr. lei 2.50. Apare în 4 pp., cași „Lumina Satelor”; tip. „Oastea Domnului”; editura I brăriei „Oastea Domnului”.

Această gazetă, organ al armatei sufletești „Oastea Domnului”, astăzi în anul al 5-lea de apariție, a început la 25 Decembrie 1929, sub formă de revistă religioasă ilustrată și este răspândită în toată țara.

Ausonia. Caete trimestriale de poezie italiană. Redactor: Pimen Constantinescu, prof. de Limba Italiană. Red. și adm.: Sibiu, str. G r a l M o ș o l u 1. Abon. anual: lei 100. Tip. „Cartea Putnei” din Focșani. Tiraj; o mie de ex.

Ausonia (numele arhaic al Italiei în poezie) este o colecție de poezii italiene în traduceri românești, cuprinzând opere semnificative sau culegeri antologice din scriitorii moderni, dela

Giacommo Leopardi până la cei mai tineri din generația actuală. A fost fondată în Iunie 1932, la Focșani. Până acum au apărut următoarele patru numere : 1. Giovanni Pascoli, *Poeme conviviale* (Orbul din Chios ; Somnul lui Odiseu, Alexandros), Traduceri, introduceri, note și bibliografie românească. Iunie 1932, pp. 42, lei 25. 2. A. d. Negri, *Cartea Marzi*. Poem în traducere completă, în forma originalului, cu portret, introduceri și bibliografie italo-română. Septembrie 1932, pp. IV—64, lei 35. 3—4. Pietro Mignosi și Gino Novelli, *Poeme Creștine*. Poezii alese și traduse în forma originalului, cu portrete, introduceri și bibliografie italo-română. Dec. 1932—Martie 1933, pp. 80—XX, lei 40.

Nr. 5, sub tipar, e închinat sonetelor celui mai glorios poet al Italiei de azi : Gabriele d'Annunzio ; nr. 6 va cuprinde o culegere din poeziile profundului pesimist Arturo Graf, poet ce și-a petrecut copilăria între 1856 și 1874, la Brăila.

Broșurile acestei publicații de înfrățire româno-italiană au la sfârșitul lor, câte un buletin bibliografic, pentru cărțile și revistele, românești sau italiene, primite la redacție.

Provincia literară. Revistă de literatură, critică și artă. Apare lunar. Director : Paul Constant (la început era codirector Eugen Constant). Red. și adm. : str. Octavian Goga 69. Abon. anual : lei 100, un nr. lei 10. Tiparul „Cavaleriei“ ; tirajul circa 700 ex.

Revista, întemeiată în Oct. 1932, după un an de existență și un trimestru de odihnă, a reînceput din Ian. 1934, în al II-lea an de apariție, schimbându-și formatul și colaborările. Fiind scrisă la început în special de craioveni, era aproape totalmente străină de viața culturală a Siblului ; în cele din urmă a început, sub îndrumările câtorva membri ai grupării intelectuale locale „Thesis“, să se apropie încetul cu încetul de adevărata menire a unei reviste de provincie, adică de a oglindi cât mai mult și cât mai fidel activitatea culturală și literară a regiunii în care apare.

Gazeta Plugarului. Foiaia partidului național-țărănesc din județul Siblu. Red. resp. Pompiliu Simonetti. Red. și adm. : str. Carmen Sylva 2. Apare de două ori pe lună, în câte 4 pp. Un nr. lei 2. Abon. pe un an : plugarii și muncitorii, lei 50 ; funcționarii, lei 100, deputații, senatorii și instituțiile, lei 500.

Înființată la 1 Oct. 1933, cu scopuri de luptă politică, apare săptămânal. Acum se află în a. II de apariție (ultimul nr. 11, e din 3 Iunie) și se tipărește la tip. Oct. L. Vesteșteanu. Tirajul variază, după ocazii, între 2000 și 10.000 ex.

Crinul. Revista centuriei a treia „Visarion Roman“, Cohorta „Negoiul“. Redactor : Tucan Ioan. Red. și adm. : Căminul școlii comerciale elementare și superioare de băieți, str. Ioan Rațiu 14. Fără indicație de abonament ; un nr. 6 lei.

Șapirografiată, revista se împarte între elevi și e scrisă de elevi. Incepută în Dec. 1933, cu n-rul 1 din Ian. curent, a intrat în anul al doilea.

Sibiul literar. Revistă de literatură și cultură generală. Director fondator : Elie Măgeanu. Redactor Prof. Pimen Constantinescu. Redacția : str. gen. Moșoiu 1. Administrația : str. Regele Carol I, 1. Abonamentul anual lei 60 ; un nr. lei 5. Apare lunar, în 16—20 pp. ; tirajul : o mie de ex. ; editura și tiparul tipografiei „Săteanului“.

„Sibiul literar“ a fost fondat din generozitatea lui Elie Măgeanu, în Ianuarie curent, cu scopul de a aprinde încă o făclie de literatură și de românism în cetatea Sibiului. Punctele de program, expuse în „Predoslovie“, nu sunt lipsite de risc ; ele sintetizează în cuvintele : regionalism literar, sau localism creator, dorit cu orice preț. În „Sibiul literar“, manifestările literare și culturale ale municipiului își au și treburile să-și aibă, prioritatea ; trăim într-o nouă eră din istoria Sibiului, în vremea Domniei Culturii Românești.

Pe lângă revistă se creiază și o colecție de extrase, care vor forma cu timpul o bibliotecă aparte, de realizări sibitene ; în ea, pe lângă beletristică, vor figura și cercetări în legătură cu trecutul sau prezentul cultural al regiunii.

Luceafărul. Revistă pentru propășire culturală și armonie socială. Apare sub auspiciile Asociației învățătorilor din județul Sibiu. Redactor : Ioan N. Ciolan. Redacția și adm. : str. Honterus, nr. 6. Ab. anual : lei 100. Un nr. lei 25. Tip. „Dacia Traiană“ ; tirajul o mie de ex. Apare în numere triple (nr. 1—2—3 ; 4—5—6, de 40 și 64 pp.)

Cu titlul și formatul „Luceafărului“ d-lor Alex. Ciura, Octavian Goga și Oct. Tăslăuanu, dar cu scopuri diferite, de pedagogie și probleme școlare, „Luceafărul“ d-lui Ioan N. Ciolan, apărut în excelente condiții tipografice, se prezintă ca una din cele mai bune reviste învățătoresci, mai ales că, începând cu n-rul ultim, a înscris în sumar, întâi de toate, rubrica „Literatură-artă“ (celelalte sunt : Învățământ-educație ; Viața morală și religioasă a satului ; Viața administrativă a satului ; Higiena satului ; Viața economică a satului ; Oameni și fapte ; Folclor, chipuri și icoane din sate ; Știri și informațiuni).

Sibiul medical. Revistă lunară de medicină și organizare sanitară. Comitetul de direcție : dr. Mihail Capitanovici, dr. O. Filipescu, dr. Gh. Preda și dr. Iosif Stoilchiță. Secretari de redacție : dr. C. Ivan și dr. A. Popescu. Comitetul de redacție dli : I. Beu, A. Burlă, N. Comșa, . Cosma, Gh. Ghițescu, I. Gheorghiu, N. Hozan, I. Ilcuș, A. Mavru, N. Mihail, V. Miltăr, R. Moga, Gh. Păcuraru, C. Pascu, D. Roșca, I. Slavu, I. Sturdza, H. Tănăsescu, Fl. Vil.

Apare în 64 pp., la „Dacia Traiană”, în o mie de ex. Abon. anual lei 120. Red. : Spitalul Public, serv. chirurgical. Adm. : I. Baciu, str. Reg. Maria 10. Numărul prim datează din Februarie curent.

Revista, tipărită în frumoase condiții tehnice, dovedește că Sibiul este și o cetate de cultură medicală, cu o glorioasă tradiție și cu un prezent vrednic de ea și de Cultura noastră.

Economia. Informațiuni economice, politice și culturale. Redactor responsabil : Ioan Tatu. Red. și adm. : str. Reg. Maria 16. Un ex. lei 2; ab. anual lei 60. Apare bilunar, de obicei în 6 pp. ; tip. „Dacia Traiană”.

Bine îngrijită din punct de vedere tehnic și cu tirajul apreciabil de trei mii de exemplare, această nouă gazetă, fondată la 18 Februarie cor., cu caracter politic și economic — și-a căpătat repede notorietate printre celelalte foi locale (ultimul nr. e 10 din 1 Iulie).

Sibiul. Cel mai informativ ziar săptămânal. Editor și redactor responsabil : Eugen Teodorescu. Red. și adm. : str. Mitropoliei 11. Abon. anual lei 100 ; un nr. lei 2. Apare în fiecare Sâmbătă, în câte 4 pp., la tip. „Săteanului”.

Această nouă gazetă, independentă politiceste, și-a propus să aibă ca scop principal : informația. Iniințată la 4 Martie cor., a ajuns, la 1 Iulie, la nr.-ul 18.

Viața ilustrată. Revistă de familie. Apare lunar, sub auspiciile „Frăției ortodoxe române”, secția Sibiu. Director : Nicolae Colan. Red. și adm. : Academia teologică andreiană, str. Mitropoliei 24—28. Abon. pe an, lei 200 ; un nr. lei 20. Tip. „Arhidiecezană”.

Această nouă revistă, cuprinzând material beltristic moralizator, frumos editată și împodobită cu numeroase ilustrații și supliment artistic, se adaugă cu multă prestață la șirul bunelor publicații periodice românești. A fost fondată în Martie cor. și apare în formatul „Luceafărului”, în 28—32 pp. și într-un tiraj apreciabil : două mii pentru sute de ex.

Cravașa. Humor-literatură-satiră. Direcția : Delaocna. Apare când poate. Informațiuni : Tutungeria Boulevard. Apare la Tip. Veștemeanu, în 4 pp. ; un nr. lei 3 ; fără abonamente.

Incepând cu primul număr la 20 Martie, de atunci n'a mai apărut. Această revistă, ce-și propune să fie umoristică, dar care în fond e deocamdată numai neserioasă, a mai apărut, în două numere, în 1925. Nu are nici un articol iscălit.

Hornarul. Organul oficial al Federației sindicatelor meștrilor hornari din România. Red. responsabil : Dumitru Ursu. Apare lunar. Red. și adm. : str. Șuluțiu, 47. Abon. pentru membrul Federației, lei 120 ; pentru particulari, lei 180. Anul I, nr.

1—2, pentru Malu—lunile, a apărut în 8 pp., cu unele articole traduse în limba germană și maghiară. Tip. „Dacia Traiană” ; tirajul : cinci sute de ex.

Nu se vinde cu numărul și are caracter strict profesional.

Reclama Sibiului. Revistă periodică pentru propaganda comercială și industrială din întreaga țară. Anul I, nr. 1, la 1 Iulie 1934. Red. și adm. : str. Gh. Lazăr, 11/1. Tip. „Mercur”.

A apărut, ocazional, cu prilejul deschiderii Târgului de Mostre (20 Iulie—10 August) din Sibiu, — devenit oraș oficial al târgurilor de mostre din România. Conține reclame, ticluite în special pentru industriașii, meseriași și comercianții sibieni, — și se distribuie gratis (nrul 1 are 16 pp., scrise pe două coloane).

Biblioteca „Chronos”. Publicație lunară de literatură, artă, știință și filozofie. Editura ziarului „Sibiul”. Red. și adm. : str. Mitropoliei 11. Abonamentul 50 lei. Un nr. 5 lei. Tip. „Oastea Domnului.”

A apărut în Iulie curent, fără indicație de număr, an, lună ; broșura întâia, în 16 pp. : Ionel Neamțu, *Introducere în estetică* (cuprinde capitolele : Sistemele estetice. Sentimentul estetic și geneza artei. Breviar estetic, după Estetica lui Charles Lalo).

Această nouă bibliotecă sibiană, pornită din idealismul cald al dlui Ionel Neamțu, — un talentat prozator și un harnic inițiat în tainele filozofiei, și cu concursul dlor Eugen Teodorescu, director al ziarului „Sibiul” și Aurel Gherasim, — un tânăr astronom sibian, își propune să lupte împotriva curentelor distructive ce otrăvesc tot mai intens tinerele generații, publicând noile lucrări de valoare ale autorilor contemporani, din domeniul literaturii, artei, științei și filozofiei.

Nrul 2 va conține : *Paludism moral* de Eugen Teodorescu, iar nrul 3, *Plimbări prin Cosmos*, de Aurel Gherasim.

Din aceste douăzecișișapte de publicații periodice, 10 sunt săptămânale sau bilunare, cu format și articole de gazetă. Dintre ele, trei au aspect religios : *Telegraful român*, *Lumina satelor* și *Oastea Domnului* ; două sunt independente : *Tribuna* și *Sibiul*, — iar cinci au nuanță politică, fățișă sau camuflată : *Foaia poporul* și *Gazeta plugarului*, național-țărăniște ; *Cuvântul liber* și *Economia*, național-liberale și *Cuvântul poporul*, național-agrar.

Celelalte șaptesprezece apar lunar, bimestrial sau trimestrial și reprezintă cele mai variate preocupări spirituale. Astfel cu chestiuni religioase se ocupă *Revista teologică* ; cu probleme pedagogice și culturale, *Luceafărul* ; cu tehnica culturală, *Transilvania* ; cu literatura și cultura în genere, *Bibl. populară a Asociațiunii „Astra”*, *Provincia literară*, *Sibiul literar*, *Viața ilustrată* și

Chronos ; cu cunoaşterea poeziei italiene moderne, *Ausonla* ; cu chestiuni medicale, *Sibiul medical* ; cu program cercetăşesc *Crinul* ; cu probleme bancare, *Revista economică* ; cu chestiuni industriale şi comerciale, *Buletin economic şi Reclama Sibiului* ; cu chestiuni administrative, *Buletinul oficial al judeţului Sibiu* ; cu umor, *Cravaşa* ; cu preocupări de breasă, *Hornarul*.

Dintre toate, au aspect de bibliotecă, *Biblioteca populară a Asociaţiunii „Astra”*, *Ausonla*, *Chronos* şi *Extrasele revistei „Sibiul literar”*.

Pimen CONSTANTINESCU

A DOUA SERIE DE CONFERINŢE ALE „ASTREI”

Desp. Sibiu al „ASTREI”, împreună cu „Federaţia Corpului didactic” din localitate a ţinut în iarna trecută, în sala cea Mare a Prefecturii, Dumineca între orele 6 şi 7 d. a. următoarele conferinţe publice ; d. general Virgil Economu, comandantul Corpului VII Armată : „În căutarea sufletului”, la 21 Ian. (sub auspiciile secţiei sportive „Şolmii Carpaţilor”, condusă de d. dr. Liviu Ionaşiu) ; d. prof. univ. Victor Stanciu, directorul Institutului de Mineralogie şi Petrografie, dela facultatea de ştiinţe din Cluj, despre „Viaţa religioasă a omului primitiv”, la 28 Ian. ; d. prof. univ. C. Daicovici, despre săpăturile arheologice din Ardeal, (cu proiecţii), la 4 Febr. ; d. dr. Ioan Lupaş, prof. univ. la Facultatea de Litere din Cluj şi preşedinte al Ligii antirevizioniste din Transilvania, despre „Unitatea noastră naţională în faţa revizionismului”, la 11 Febr. ; d. general Ioan Manolescu, preşedinte al „Caselor Naţionale”, despre „Evoluţie şi tineret”, la 18 Febr. ; d. prof. Constantin Nedelcu, inspector şcolar, despre „Auzul Visicu. Douăzeci de ani dela sfârşitul său eroic”, la 25 Febr. ; d. Pamfil Şelcaru, director al ziarului „Curentul” şi deputat, despre „Mitul pacifist”, la 18 Martie. Ar fi foarte nimerit ca toate conferinţele „Astrei” să fie publicate într’o colecţie aparte, spre a se da posibilitatea celor ce nu le-au putut auzi să le citească, iar pe de altă parte, să rămână ca model de activitate publică a acestei vechi societăţi culturale.

DUMINECA ORTODOXIEI

Duminică, 25 Februarie s’a comemorat la Catedrala Metropolitană şi apoi în Sala Mare a Prefecturii „Dumineca Ortodoxiei”. A vorbit despre importanţa zilei dra Vera Ştefănescu, prof. la liceul de fete „Domniţa Ileana”, subliniind în special opera de curat naţionalism a religiei ortodoxe române.

Deasemeni d. prof. C. Nedelcu, inspector şcolar, a luat cuvântul vorbind cu multă simţire despre rolul ortodoxiei în

trecutul și prezentul neamului și laudând pe distinsa conferențiară. S'au remarcat apoi recităriile și corurile școlilor normale din localitate, conduse de d-ra prof. Lia Popovici. România Nouă 6 III. 34.

A DOUA ȘEDINȚĂ PUBLICĂ A GRUPARII „THESIS“

În ziua de 24 Martie gruparea intelectuală „Thesis“ din Sibiu a organizat o frumoasă șezătoare literară în sala Prefecturii.

D. dr. Ioan Popescu-Sibiu a tratat subiectul: „Fenomenul patologic și pornografic în literatură modernă“ (cu proiecții). Schițând structura actuală a vieții spirituale, a evidențiat acuitatea contradicțiilor multiple care au dus la haosul și dezorientarea ea de azi, la goana spiritului ce-și caută necontenit odihnă, de unde labilitatea sufletească și superficialitatea în cunoașterea realității. Toate acestea formează o ambianță spirituală favorabilă prevarării forțelor distructive ale non-valoriilor, perimând orice intenție bună și sinceră și condiționând astfel ciză morală actuală. D. sa trecând la problema literaturii moderne a expus sursele acestei literaturi (Romantismul, expresionismul, vitorismul sau futurismul, simbolismul ș. a. a), menționat precursori literari (Gide, Proust, Dostoevski, Strindberg, Wedekind, Stirner etc.) și filozofii (Nietzsche, Bergson, Freud etc.) Răsbolul, Bolșevismul și doctrinele orientale au favorizat cultul patologicului, al pornografiei și individualismului rău înțeles, care au modificat tehnica și conținutul contemporanelor creațiuni estetice.

Conferențiarul a exemplificat printr'o serie de proiecții diverse forme moderniste desaxate, ale poeziei de azi, care dovedesc anarhia și dezechilibrul afectiv al spiritului. Citează apoi câteva fragmente de „perle literare“, din care rețese cultul vulgarului și al scabrosului din partea chiar a celor mai reprezentative figuri ale literaturii noastre actuale.

După ce-a expus filiera procesului creator și condițiile de artă d. dr. Popescu-Sibiu a accentuat inexistența unui real proces creator la majoritatea scriitorilor, precum și sărăcia literaturii noastre în ce-lace privește existența adevăratelor opere de creație.

Efectul operelor moderne oscilează pe planul inferior al repulsiei și al plăcerii de duzină. Norma estetică și scopul sunt înlocuite prin criteriul banului și al interesului personal. „Operele“ moderne își au geneza nu într'o criză spirituală, ci într'o criză financiară a creatorului care, în complicitate cu unii editori, comite o violentare a sufletului generației tinere, realizând adevărate fraude morale de valoarea exploatării traficantilor de

trupuri. Editorii au ajuns să dea directivele literaturii după criteriul comerciale, încât aproape orice creație modernă astunde o afacere, o excre herie literară.

Conferențiarul susține apoi funcția socială a operei de artă, oricât s'ar considera aceasta mai presus de celalalte valori sociale. Intr'adevăr, opera de artă impresionează, modifică în bine sau în rău sufletul individual și colectiv, creiază mentalități și curente sociale. Inspirația de asemenea, oricât de liberă ar părea, e determinată de factori biopsihologici. Moderniștii având spiritul creator oboșit sau insuficient, cultivă genul pornografic, de nevroză și morbid, fiind cel mai comod gen literar. De aici puzderia de scriitorăși adevărați parazii ai literaturii a căror creație de kilogram, dă impresia unei literaturi bogate, consacrand, prin prozele literare și prin originalitate bolnavă de deficienți morali false figuri literare.

Acest proxenetism al spiritului literar a dus la cultivarea pseudotalentelor, care în jurul unor edituri și reviste constituiesc adevărate focare de infecție morală, revărsând scabrosul și trivialul de „slugă“, în sufletul generației, întreținându-i disoluția și anarhia spirituală și morală. Iar pe toate aceste creații mai bine zis adevărate excreții literare animate de o lascivitate dusă până la obsese, condiție pe care o impune editorul, le cere publicul precum morfinomanul morfina. Însă cu o asemenea literatură nu poate exista de câtă similară viață socială (politică, familială, școlară). Iar pentru asanarea ei, cenzura se impune din afară - cu toate defectele ei, - atunci când individul sau societatea și-au pierdut-o pe cea internă a conștiinței. Numai o sursă onestă a inspirației, cu adecvatul sentiment de responsabilitate și respect pentru valorile estetice din partea artistului, va face cenzura inutilă.

În acest sens, d. dr. Popescu-Sibiu face un apel pentru începerea unei reacțiuni a societăților culturale și a factorilor însărcinați cu viitorul tineretului.

Au citit apoi din operele lor d. d. : jud. Dem. Pand. Popescu, fragmente din poemul lirico-social „Cântecul Vinului“ (tipărit în 1931, la „Dacia Trăiană“); d. prof. Pimen Constantinescu, sonetul „Moartea lui Iisus“ de Minzoni, poezie, „Când frunzele-or cădea...“ de Guerrini (publicate în acest număr din „Sibiul literar“) și sonetul „Asfințit tragic“ de Arturo Graf (publicat în revistele: „Hyperion“ din Cluj, II, 11—12 și „Brașovul literar“, III, 15-16); - d. căpitan Mircea Alexiu a citit creionarea unei zilele depe frontul dela Mărășești (publicată sub titlul de „File de taină“ în nr. 1-2 al „Sibiului literar“).

FESTIVAL BEETHOVEN LA SIBIU

Venerabila „Astra“, steaua care a răsărit și a luminat drum românesc ani mulți și grei, are în județul Sibiu și o „Secțiune artistică“.

Această „Secțiune artistică” a săvârșit o faptă muzicală ale cărei proporții miră și nedumiresc pe toți aceia care nu cunosc deajuns ce se poate ascunde cu sfială în bătrânul și românescul Sibiu. O tradiție muzicală există acolo și e veche; muzicanți amatori de asemenea, regimente cu muzici militare, școli secundare și profesori și oameni de bine nu lipsesc nici ei; dar ca toți împreună să poată realiza cu mijloace locale un festival Beethoven, la care s'a executat nu mai puțin decât simfonia a IX-a, iată o ispravă care trebuie trâmbițată dela Nistru până la Tisa!

Cu deosebire impresionant e faptul că impunătoarea masă corală de 350 de voci o constituiau, aproape în întregime, școlarii orașului, care spre cinstea lor nu s'au făcut vinovați de nici o intrare înainte de timp, nicio leșire după timp, nicio deviere dela ton, și a căror prestație a fost de-a dreptul uimitoare. Norocoși școlarii cari au primit acest botz întru Muzică!

Dar admirația noastră nu se oprește aci! 52 de persoane, între care și opt doamne, alcătuiau orchestra simfonică, este drept înfățișată de cele mai bune puteri dela muzica regimentului 90 infanterie.

Iată o cifră care spune mult de tot despre nivelul vieții muzicale din Sibiu. Încă un amănunt care are greutate și cinstește bătrâna cetate: numeroși amatori sași au dat întru totul concurs la deplina reușită a festivalului.

Toate aceste fapte ne dispensează de comentarii; ele vorbesc, s'ar putea spune, cântă dela sine.

Iată și numele persoanelor care și-au unit talentele și bunele voinți: d-nele Lia Popovici, Margareta Metaxa; d-nii prof. Georgescu-Breazul (care a conferențiat), Gh. Folescu, Dr. W. Schönherr, Ed. Griffel, Gustav Berger. Dar toate acestea încă nu sunt deajuns pentru a face dovada acelor trainice forțe sufletești ale neamului nostru, capabile de eforturi și realizări nebănuite, dacă nu este omul, care să le știe trezi și utiliza.

Acest om este în Sibiu d. profesor Ion Delu. Cu talentul său, cu voința sa de realizare, ce știe învinge piedecelile și găsi mijloacele, cu deplina stăpânire a partiturii atât de complicate, ce o ține înaintea sa pe pupitru mai mult de formă, dar având-o întruagă în mintea și înima sa, cu energia calmă și încurajatoare și cu mâna sigură, d. prof. Ion Delu a reușit să facă în seara de 6 Mai ca Oda bucuriei (cu text după „An die Freude” de poetul german Schiller, traduceri în versuri simetrice, bine sunătoare în românește), ce încoronează ca parte ultimă simfonia a noua, prin executare omogenă ireproșabilă, să devină un demn omagiu recunoștinței adus lui Beethoven.

Radu GEORGESCU

CĂRȚI PRIMITE LA REDACȚIE

I o a n M. R a ș c u, Profesor de liceu. Fost membru al Scoalei Române în Franța : **Cum se desorganizează învățământul**. Un aspect din multe altele. București, tip. „Lupta“, 1933, pp. 88, lei 30.

În Octombrie trecut, când mai era încă Ministru de Instrucțiune Publică genitului profesor univ. Dim. Gusti — p. tron al atâtor intervenții și ilegalități, născute de dorințe de a împăca și capra și varza, — d. I. M. Rașcu, prof. la lic. „Șincal“ din Capitală și unul dintre puținii noștri dascăli într'adevăr excepționali din dragostea față de imperioasa înălțare de nivel a elevilor noștri, a scris această carte, extrem de documentată și judicioasă în privința năvălei profesoarelor la școlile de băieți (acum din fericie, când școala românească își are la cârmă pe adevăratul ei Om, chestiunea s'a rezolvat în sensul celor scrise de d. Rașcu).

Problema tratată era „un aspect din multe altele“. Noi am dori ca din idealismul și competiția dlui prof. Rașcu să mai apară și altele. De exemplu, chestiunea și mai jalnică, a desființării (adică...extrabugetării) unor școli bune, dar nesusținute de... Sfinți în guvernările trecute — dar menținerii, cu urmări catastrofale, a unor superflue, ce fac concurență josnică celorlalte, scoborând tot mai mult nivelul școlilor noastre.

H o r i a T e c u l e s c u, Director : **Anuarul liceului „Principele Nicolae“ din Sighișoara, pe anii 1929/30 — 1932/33**. Sighișoara, tip. Miron Neagu, 1933, pp. 431, lei 100.

Anuarele școlilor secundare, tipărindu-se în mod oarecum obligator și oficial, se fac din nefericite adesea numai după tipic și nu oferă, în marea lor majoritate, o lectură plăcută pentru nimeni. Uoii directori de școală, ca să-și ascundă lena sau incapacitatea de a da viață și înflăcăre mai demnă acestor documente de școală națională — cu care ei ar trebui să se mândrească așa cum industriașii se mândresc la târgurile anuale de mostre — dau vina pe... criza economică..

D. Horia Teculescu, director și prof. sor de Limba română la liceul românesc din Sighișoara, face însă o rară excepție. Pentru d-za, anuarul trebuie să fie o carte de înaltă valoare culturală regională. Profesorii cei mai distinși colaborează cu studii de specialitate, ce privesc fie viața și problemele școlare, fie aspectele județului Târnava-Mare. Cartea devine astfel masivă. La acestea mai adăugăm tiparul îngrijit, hârtia aleasă și bogăția ilustrațiilor — și iată-ne în fața unei cărți dragi, ce va ocupa un loc de frunte în orice bibliotecă particulară, în special târnăveană sau ardeleană.

D. Horia Teculescu a publicat în acest anuar studiile : „Educația estetică în învățământul secundar“, bun de învățat pe de rost de cei mai mulți dintre directorii noștri de școală ; „Scrierile lui Despot-Vodă“ — eseu citit și la Radio — și „Oameni și locuri din Târnava-Mare“, — vast și de o mare valoare națională : o monografie a județului, ce va fi vrednică, după tipărirea, de luat ca model de ceilalți monografiști. D. Török a publicat „Cercetări geologice în j.d. Târnava-Mare“ și „Coralii“, d. Adorjan, „Războaiele în opera lui M. Jókai“ și traducerea noului „Capul lui Iordache“ ș. a. m. d. — în total circa 400 de pagini ample.

Câți directori de școală vor imita gestul și truda dlui Horia Teculescu ?

Iosif Trifa, preot Tâlcuirea Evangheliilor Duminicilor de peste an. Cartea I, pp. 64, lei 18 ; Cartea II, pp. 65—128 lei 16 Siblu, tiparul tipografiei „Oastea Domnului“, 1934, tip. pe câte două colbane.

Această carte a fost scrisă din convingerea că Evanghelia nu e o carte cu scurte tari și aurite, ce stă pe masa altarului și numai preoșii pot citi în ea. De aceea, pentru a gusta și profanii din apa cea vie și mântuitoare a Bibliei, autorul a tipărit pentru fiecare Duminică, evanghelia ei, însoțită de ilustrații, tâlcuiri, sfaturi și rugăciuni pentru orice creștin, — pentru a fi la îndemâna tuturor.

Aceasta e într'adevăr o carte folositoare și o dorim răspândită mai cu seamă printre elevi și săteni.

Claudio Isopescu, Prof. della R. Università di Roma: Il poeta Duilio Zamfirescu a Napoli. Memoria letta alla R. Accademia di Archeologia, Lettere e Belle Arti di Napoli, nella tornata del 6 Giugno 1933 XI Napoli, Tip. della R. Università, 1933, pp. 25 (Extras din Atti della R. Accademia etc. Nuova serie, vol. XIII, 1933-34, parte seconda).

Aceasta e o conferință pe care d. Claudiu Isopescu, prof. de Limba și Literatura română la Univ. din Roma, a ținut-o anul trecut la Academia de Arheologie din din Napoli. Neobositul nostru propagator în Italia a vorbit atunci despre relațiile celui mai mediteranean poet al nostru, clasicul Duilio Zamfirescu, stabilind urmele pe care fermecătorul Napoli le-a lăsat în poezie, proza și scrisorile lui.

Claudio Isopescu, Il vescovo Amfilohie Hottiniul e l'Italia. Roma, Istituto per l'Europa orientale, MCMXXXIII, pp. 36 (Extras din rev. „L'Europa orientale“, fasc. IX—X din 1933).

Dintre atâtea chestiuni de raporturi culturale italo-române

ce-și așteaptă încă punerea la punct, d. Isopescu ne oferă aici rezultatele d-sale în legătură cu activitatea lui Amfilohie, episcopul Hotinului dela 1767, ce a trăit în veacul al 18-lea și a publicat o „De obște gheografie“ în 1795. Nu se poate ști cu precizie cât a stat Amfilohie în Italia (la Roma era în în 1772). Dar influența italiană pe care el a adus-o în cultura noastră e evidentă. În geografie, a fost nevoit să introducă mulți termeni tehnici italieni pentru graul moldovenesc. De asemeni în aritmetica și fizica lui pe care le foloseau pe atunci școlile românești. Amfilohie e primul mare cărturar italianist, dintre moldovenii veacului al 18-lea.

REDAȚIONALE

În numărul acesta am deschis **Rubrica elevilor**, înțelegând să încurajăm și să îndrumăm primii pași ai tinerelor talente locale, ce se vor dovedi făcuți sub bune auspicii. Iar în numerele viitoare vom începe, încă două rubrici, de vădit interes local și anume: **Desiderata et agenda** — în care cititorii vor putea să-și exprime dorințele în privința cărților, lucrărilor și monografiilor pe care ar trebui sau ar putea să le facă mai cu seamă publiciștii sibieni; aita, **scriitorii locali**, ce va cuprinde câte o scurtă biografie, un portret și o bibliografie a operelor publicate până în prezent sau în curs de publicare, întregită de scrieri despre autor (înțelegând prin scriitori locali pe toți aceia ce trăesc în Sibiu sau împrejurimi).

*

Din lipsă de spațiu, se amână pentru numărul viitor: bibliografia revistelor și ziarelor primite la redacție; bibliografia „Câteva cărți de ale publiciștilor sibieni, și buletinele ședințelor în cerc restrâns ale grupării intelectuale „Thesis“. De asemeni: „Curs public de limba italiană“ și „Ziua cărții la Sibiu“.

*

Numărul de vară va fi triplu (7—8—9) și va apărea în Septemvrie. Astfel, ajungând la zi vom putea apărea cu regularitate, lunar.

*

La pag. 27, în acest nr., s'a strecurat o eroare ce trebuie îndreptată pe această cale: în loc de „In morte di Giuda“, titlu al altei poezii, să se citească: „Sollo morte di Gesu Cristo“

Toate cărțile, revistele și ziarele ce se primesc la redacție (pe adresa: prof. Pimen Constantinescu, str. G-ral Moșoiu 1) se trec în această bibliografie. Toate cele trimise în dublu exemplar dau dreptul la recenzii.

CUPRINSUL NUMARULUI 3-6

Poetul și ziaristul Elle Măgeanu, 1-6	<i>Pimen Constantinescu</i>
În serile de denii; De vorbă cu cei duși;	
Cântec; Căntece; Frângurele; Fragment;	
Poporale; Gând sprințar; Ștejarul și vântul (13 poezii), 7-12	<i>Elle Măgeanu</i>
Misterul (schiță), 13-16	<i>Ionel Neamțu</i>
Frează; Ceasul de taină (poezii), 16, 17	<i>Ecaterina Săndulescu</i>
Când frunzele-or cădea. (poezie de Guerrini), 17	<i>Pimen Constantinescu</i>
Ghiocel; Din adâncuri depărtate; Primăvara, (poezii) 18-19	<i>Virgil N. Dulculescu</i>
Inchinare mamei (poezie), 20	<i>Aurelia Pop-Florian</i>
Din acelaș sânge (român, continuare), 21-26	<i>Constanța Hodoș</i>
Primăvara (poezie), 27	<i>Aurelia Pop-Florian</i>
Moartea lui Iisus (sonet de O. Minzoni), 27	<i>Pimen Constantinescu</i>
Cucu (schiță), 28-30	<i>Petrea Dascălul</i>
Auto epigramă, 30	<i>Ion I. Oprîș</i>
O clipă (poezie), 31	<i>Ioan Berghia</i>
Proverbe (patru catrene de D. Giullotti), 31	<i>Pimen Constantinescu</i>
Dumineca Ortodoxiei (conferință), 32-40	<i>Vera Ștefănescu</i>
Târziu (poezie), 41	<i>Ioan Săndulescu</i>
Nevroză (poezie), 41	<i>Petre Irtimescu</i>
Epigrame (douăzecișidouă), 42-43	<i>Dem. Pand Popescu</i>
Mănăstirea Dragomirna (Impresii de călătorie), 44-45.	<i>Florica Bădițoiu</i>

CRONICA LITERARĂ: Zaharia Stancu, Antologia poeziilor tineri (46-47), de *Pimen Constantinescu*; Duiliu Zamfirescu, Poezii (47-48), de *Pimen Constantinescu*; Vasile Bologa, Cuvântări ocazionale (48-50), de dr. *Ioan Lupaș*; Lucian Bologa, Lectura tineretului (51-52), de *L. M., Ing. Gheorghe Brânduș*, Curs de mecanică (53), de *I. S.*; Ioan D. Sandu, Un martir al ortodoxiei: Mitropolitul Sava Brâncovici (53-54), de *L. B.*; Aurel Nanu, Făclii cerești. Mucenicii legii strămoșești (54-55), de *L. B.*; Prof. Zoe N. Apostolescu, Mila creștină și lumea celor fără de grai (55), de *V. Ș.*

CRONICA LOCALĂ: Publicațiile periodice românești din Sibiul de azi (56-67) de *Pimen Constantinescu*; A doua serie de conferințe ale Astrei, (67); Dumineca Ortodoxiei (67-68); A doua ședință publică a grupării intelectuale „Thesis”. (68-69); Concertul simfonic Beethoven (69-70); de *Radu Georgescu*; Redacționale; Bibliografia cărților primite la redacție (71-73), de *P. C.*

Cuprinsul, 74.

Acest număr quadruplu costă 20 Lei.

